

N
R
4
2018

ASTRA

SAMHÄLLE — KULTUR — FEMINISM

ÅRGÅNG: 100

Tema: ANSVAR

12€

ASTRA**SAMHÄLLE**

—

KULTUR

—

FEMINISM

Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors

E-post: astra@astra.fi

Webbsida: astra.fi

FB: facebook.com/tidskriftenastra

IG: instagram.com/tidskriftenastra

Chefredaktör:

Nina Nyman

astra@astra.fi

AD:

Ida Enegren

astra.artdirector@gmail.com

Administration & prenumeration:

Moa Cederberg

pren@astra.fi

Prenumerera: ASTRA utkommer fyra gånger om året. En helårsprenumeration i Finland kostar 45 euro. Mera information får du på astra.fi eller genom att mejla pren@astra.fi.

Lösnummer: 12 euro

Tryckeri: Grano

Medlem i Tidskriftscentralen

ISSN-L 2323-3966

Bild på omslaget:

Edith Hammar

**Utgivarföreningen för
tidskriften Astra rf:**

ASTRA ges ut av Utgivarföreningen
för tidskriften Astra rf.

År 2018 består styrelsen av

Ylva Perera (ordförande), Anna
Buss, Annica Sandell, Emma Hovi,
Hanna Arhippainen, Ida Enegren, Ina
Biström, Jenna Emtö, Jessica Finnilä,
Julia Wickholm, Kajsa Quinterno,
Madeleine Forsén, Mirjam Yeboah,
Vanessa Forstén och Vilhelmina
Öhman

Du får kontakt med styrelsen

genom att mejla dem på

astra.styrelse@gmail.com

Medverkande i ASTRA 4/2018:

Amanda Hoffner

Anaïs Duong-Pedica

Arazo Arif

Christin Sandberg

Edith Hammar

Ibou Gueye

Ida Enegren

Leni Sundman

Maraïke Brockmann/ Mari Saldon

Margherita Zilliacus

Martina Moliis-Mellberg

Mette Salvesen

Minna Sell

Nina Grönlund

Nina Nyman

Nina Wertholz

Olivia Linander

Rasmus Mäkelä

Roxanna Fellman

Vanessa Forstén

Vilhelmina Öhman

Vilma Tuominen

Ylva Perera

2

Nina Nyman
MEN FÖRÖVARNA DÅ?

5

Olivia Linander
NÄR DITT HJÄRTA BRINNER

6

Vilhelmina Öhman
VEM HAR RÄTT TILL STADEN?

10

Ylva Perera
WHITE FEMINIST MEME BLOTTAR-
OCH SKRATTAR ÅT- VITHETEN I DET
FEMINISTISKA RUMMET

14

Anaïs Duong-Pedica
OM ANVÄNDNINGEN AV ORDET
"NOLLTOLERANS"

19

Nina Wertholz
VI ÄR INGA SLAVAR

22

Mari Saldon

24

Mette Salvesen
DET UTEBLIVNA PARADIGMSKIFTET

28

Christin Sandberg
DRAMATISK ÖKNING AV ANTALET
DÖDA PÅ MEDELHAVET

34

Margherita Zilliacus
KVINNODAG OCH KVINNOKAMPI I
SENEGAL

38

Margerita Zilliacus
MAIMOUNA SOW

40

Minna Sell
KOLLEKTIVT ANSVAR

41

Martina Moliis-Mellberg
DAMNED IF YOU DO...

43

Roxanna Fellman

44

Ylva Perera
VÄLKOMMEN, VILHELMINA!

49

ORDLISTA

Text Nina Nyman

MEN FÖRÖVARNA DÅ?

Nu har det gått över ett år sedan metoo-kampanjerna startade och otroligt mycket har faktiskt hänt. Mycket mer än åtminstone jag hade hoppats på. Jag kommer ibland på mig själv med att i huvudet räkna upp förändringar som skett, steg som tagits i rätt riktning. Den peppen behövs för att en inte ska bli cynisk, det finns så otroligt mycket kvar att göra ännu.

En frustrerande vinkel på metoo är att det fortfarande i diskussionen kring sexuellt våld och sexuella trakasserier är offren som står med ansvaret för situationen. Förr fick offret ta ansvaret i form av skuld och skam, det har vi börjat bryta, men nu kommer ansvaret i form av krav och förhoppningar om lösningsförslag. När de som blivit utsatta via metoo krävde att bli lyssnade på möttes de av ett motkrav – "om det ser ut så här, hur ska situationen då lösas?". Men det är ju inte de som utsätts som har nyckeln till att stoppa trakasserierna – den finns hos förövarna. Och dem har vi hört väldigt lite av under det gångna året.

Det är förståeligt att personer inte vill gå ut med namn och ansikte och berätta om övergrepp de gjort, jag skulle till och med säga att det för debattens skull knappast ens är önskvärt att de gör det. Så fort en enskild förövare namnges tenderar diskussionen att börja handla om det enskilda brottet och de större linjerna glöms bort. Jag saknar inte nödvändigtvis heller förövares beskrivning av hur de uppfattade själva övergreppen, men om vi ska få slut på övergrepp måste de som begår dem också komma med i samtalet på något sätt. Tystnaden som råder nu tolkar jag beror på att alla de namnlösa förövare vi läst om det senaste året har blivit en så stor obehaglig massa att det är svårt att tänka på dem som helt vanliga människor i samhället som man faktiskt kan ställa frågor av. Eller så beror det på den smärtsamma insikten att det är frågan om helt vanliga människor i samhället, så man väljer att ge dem en pseudo-oskuld och tänka att de nog inte förstår vad de gjort och då är det ingen vits att prata med dem. Antagligen båda. Och det är inte bra. Eftersom de då slipper ta ansvar för att förbättra samhället i framtiden.

Ett sätt att få tillgång till information om dem som begår övergreppen är att inkludera dem i de anonyma frågeformulär om trakasserier och våld som olika instanser gör och som jag tror att många av oss har fått fylla i under det här året. Gärna så att man i samma formulär berättar om man utsatts för och/eller begått den typen av handlingar, för som vi vet är det fullt möjligt att vara både offer och förövare (om än oftast i olika situationer). Jag skulle till exempel vara väldigt intresserad av att höra vad som fått folk att sluta trakassera eller fått dem att inse att något de håller på med är trakasserier – det är den typen av information som är till hjälp för att utveckla handlingsplaner och jobba förebyggande. Kanske nått att ta tag i nästa år.

Eftersom det här är mitt sista nummer av Astra vill jag passa på och tacka alla er läsare för de här åren. Jag hoppas det varit ens nära på lika givande för er som det varit för mig. Nu ger jag med glädje och förväntan över ansvaret för Astra till Vilhelmina Öhman. A

TEMA:

ANSVAR

CITAT FRÅN SIDA:

5

I EN TID DÅ VI MEDBORGARE
HELST BARA SKA AGERA SOM
KONSUMENTER, TYCKS VÅR
VERKTYGSLÅDA KRYMPA TILL ATT
BESTÅ AV OLIKA INDIVIDUELLA
VAL. VALET AV KOST, VALET AV
FÄRDMEDEL, VALET AV PRYLAR... SOM
OM DET VORE EFFEKTIVT MOTSTÅND
NÄR KOL-, OLJE- OCH GASBOLAGEN
TAR MÄNNISKORS LIV OCH RESTEN AV
SAMHÄLLET SER PÅ.

7

EXKLUDERANDE DESIGN RIKTAR SIG
INTE MOT MIG, FAST JAG KANSKE
GLIDER NER FRÅN PARKBÄNKEN.

EXKLUDERANDE DESIGN
HANDLAR OM ATT SKJUTA UN DAN
OTILLRÄCKLIGA KONSUMENTER
FRÅN DEN NYLIBERALA STADEN TILL
NÅGON ANNANSTANS OCH TILL SIST
INGENSTANS.

11

– ALLTSÅ, FÖR DET FÖRSTA KAN
MAN JU SÄGA: WAKE UP AND SMELL
THE ROSES. FEMINISMEN ÄR REDAN
SPLITTRAD, TÄNK BARA PÅ HILLARY
CLINTON. HON ÄR FEMINIST, MEN VI
HAR NOG EXTREMT OLIKA ÅSIKTER
OM VAD FEMINISM ÄR ELLER HUR DET
SKA PRAKTISERAS, SÄGER ARIF.

20

– OM VI INTE KÄMPAR TILLSAMMANS
OCH FÅR STOPP PÅ DEN HÄR GRUVAN
SÅ KOMMER VI ATT BÖRJA SLÅSS
MOT VARANDRA ISTÄLLET FÖR MOT
FIENDEN, SÄGER HON. SOM DET ÄR
JUST NU BLIR SAKER BARA VÄRRE
DAG FÖR DAG. VI KOMMER ATT
KOMMA TILL EN PUNKT DÄR FOLK
BÖRJAR HA IHJÄL VARANDRA FÖR
VATTEN.

27

EN ANNAN ASPEKT SOM DE FUNDERAR
PÅ ÄR OM DEN GREN AV FEMINISMEN
SOM SETT MODERSKAPET SOM
ETT FÖRTRYCK HAR SKYMT SYNEN
FÖR ALTERNATIVA POSITIONER
TILL MODERSKAP, OCH GENOM DET
OMEDVETET SAKTAT UPP PROCESSER
SOM KUNDE FÖRT FORSKNINGEN
SNABBARE FRAMÅT.

29

DÖDSFALLEN BLAND DE SOM
FÖRSÖKER LÄMNA LIBYEN HAR
ÖKAT TILL 1 AV 18 UNDER PERIODEN
JANUARI – JULI I ÅR. MOTSVARANDE
SIFFRA UNDER SAMMA TIDSPERIOD
FÖRRA ÅRET VAR 1 AV 42, SKRIVER
UNHCR I RAPPORTEN DESPERATE
JOURNEYS.

35

POLYGAMI I KOMBINATION MED
EN PATRIARKAL KULTUR I VILKEN
FAMILJEN SOM INSTITUTION
ÄR VIKTIGARE ÄN BÅDE
FOSTERLAND, ÄKTENSKAP ELLER
KVINNOSOLIDARITET GÖR ATT VÄGEN
TILL METOO ÄR LÅNG.

MEN NÅGOT HÄNDER OCKSÅ HÄR.

40

MEN DET FÖRSTA STEGET ÄR ATT
LYSSNA PÅ DEN SOM HAR BLIVIT
DISKRIMINERAD. EN GRUPP SOM HAR
DISKRIMINERAT KAN ALDRIG TA PÅ
SIG ATT GÖRA FÖRÄNDRING Å DEN
DISKRIMINERADE GRUPPENS VÄGNAR
UTAN ATT LYSSNA.

Text Olivia Linander

NÄR DITT HJÄRTA BRINNER

SKOGEN BRINNER, ÅKERN torkar, isen smälter, stormen härjar. Det är 2018 och klimatkaos är ett faktum i mångas liv.

Men klimatkaoset finns inte endast därute och drabbar människoliv, det lever också inuti våra hjärtan. Vi oroar oss och försöker hitta sätt att ta ansvar för allt kaos vi skapat. För det har vi ju förstått, att allt är vårt fel, inte sant? Vi åker ju bil ibland, vi har ett elavtal, vi duschar varmt. Vi köper kläder, vi äter mat: Vi finns, alltså är det vårt fel.

Så kan det åtminstone kännas, trots att det inte alls är så. Självklart bidrar du till utsläpp av växthusgaser eftersom du lever det här livet, eftersom du håller den här tidningen i din hand. Men sanningen är att hundra företag ligger bakom sjuttio procent av världens växthusgasutsläpp sedan 1988. Bland dessa företag finns de som vetat sedan 70-talet att oljan påverkar klimatet och som trots det letar efter nya oljefynd än idag. Skulden ligger hos dem och hos de beslutsfattare som alltför länge sett genom fingrarna. Gör den inte till din egen, den lättna- den förtjänar de inte.

Tidningsrubrikerna och den politiska retoriken vill dock väldigt gärna lägga ansvaret på dina axlar. De betonar åtgärder för att få dig och mig att *välja rätt* istället för att få fossilbolagen att *sluta göra fel*. Detsamma gäller reklampelarna: "Detta löses bäst genom att du köper x istället för y (gärna

ANSVARET SKA
VARA *GEMENSAMT*
OCH MAKT UTÖVAS
BÄST *KOLLEKTIVT*.
VARKEN
PLANETEN ELLER
VÅRA HJÄRTAN
TÅL ATT VI
FORTSÄTTER LÅTA
INDIVIDUALISMEN
HÄRJA.

hos oss!)" . I en tid då vi medborgare helst bara ska agera som konsument, tycks vår verktygslåda krympa till att bestå av olika individuella val. Valet av kost, valet av färdmedel, valet av prylar... Som om det vore effektivt motstånd när kol-, olje- och gasbolagen tar människors liv och resten av samhället ser på.

Klimatkrisen är en ansvarsfråga, och den handlar om makt. Den handlar om maktbalans mellan de som orsakar utsläppen och de som drabbas av konsekvenserna. Den handlar om makten över de berättelser vi lär oss – om vems skulden och ansvaret är, om hur det går att skapa förändring. Och det handlar om vår förmåga att utöva makt tillsammans.

Jag försöker inte lägga ansvaret för den här planeten på hyllan, eller i någon annans händer än våra. Men

i stället för att ensam försöka ta ansvar genom att förändra individuella livsstilsval, vill jag gärna ta ansvar tillsammans med dig. Ansvaret ska vara *gemensamt* och makt utövas bäst *kollektivt*. Varken planeten eller våra hjärtan tål att vi fortsätter låta individualismen härja.

Den storskaliga förändring som krävs kommer nämligen inte av att vi sitter i var sin bubbla och klurar över olika livsstilsval. Använd din fantasi till att skapa förändring, ihop med andra. När ditt hjärta brinner och dina medmänniskors hem härjas av skogsbränder och orkaner är det den rimliga vägen framåt. **A**

*Skribenten föreläser om bl.a.
miljörättvisa och klimatfeminism i
Göteborg*

Text Vilhelmina Öhman

Bild Rasmus Mäkelä

4
/
2
0
1
8

VEM HAR RÄTT TILL STADEN

- EXKLUDERANDE DESIGN

DU SKA INTE kunna vänta för länge här. Du ska inte kunna vila här. Du ska inte vara här. Har du någonsin suttit på en bänk i en park eller vid en spår-vagnshållplats och märkt att du långsamt börjar glida av den?

METODEN EXKLUDERANDE DESIGN

Fenomenet – eller metoden som man kanske hellre ska kalla det – exkluderande design rikar sig främst mot beteenden och kroppar som uppfattas som malplacerade i en stadsmiljö; hemlösa, fattiga missbrukare, djur och ungdomar. Syftet med exkluderande design är att avvisa vissa människor från det offentliga rummet och utforma stadsrummet för att främja vissa beteenden och minska, förhindra eller omöjliggöra andra. Exempel på exkluderande design är tvärbänkar – alltså bänkar försedda med armstöd med några decimeters mellanrum vilket gör det svårt och obekvämt eller omöjligt att ligga ner på dem – stängsel, piggar och taggtråd, musik eller subtila men mycket höga ljud, lutande eller hala bänkar eller helt enkelt avsaknaden av bänkar.

Fredrik Edin har skrivit masteruppsatsen *The Message is the Medium – Luffarsäkra bänkar ur ett ideologiskt perspektiv* (2014 Lunds Universitet) om fenomenet och han menar att exkluderande design blir allt vanligare i större städer; på stationer, hållplatser, parker, torg och köpcentrum. Exkluderande design säger: här är du inte välkommen, här ska du inte uppehålla dig, här ska du inte vila.

FRÅNVARON AV NÅGOT

Den lömskaste och mest effektiva formen av exkluderande design menar Edin är avsaknaden av något, som till exempel bänkar. "Vi uppfattar bänken som ett så naturligt och självklart inslag i stadsmiljön att jag överhuvudtaget inte reflekterar över att den skulle kunna vara kontroversiell, en form av maktutövning eller till och med ett direkt angrepp mot vissa personer och grupper?"

Jag ville skriva om det här ämnet och hitta exkluderande design i Helsingfors eftersom jag undrar: vem har rätt till staden? Vem räknas som en del av samhället? Hur vill vi att det offentliga rummet ska se ut? Hur behandlar staden sina mest utsatta invånare? Hur påverkar exkluderande design vårt tänkande om människors värde?

De sociala problemen varken minskar eller försvinner med exkluderande design, enbart exponeringen av personerna som lider av fattigdom eller missbruk. Exkluderande design, menar Edin, bidrar till kriminaliseringen av fattigdom. Man demoniserar, förödmjucar eller förnedrar hemlösa och fattiga för att kunna rättfärdiga åtgärder mot dem. Edin menar också att exkluderande design kan vara direkt farligt. I en del städer har man lagt upp stängsel där hemlösa har brukat värma sig eller lagt in sprinkler som sprutar vatten under natten utanför butiker och i parker. Vilket är lätt att förstå riskerar liv när kvicksilvret sjunker under noll under vinterhalvåret.

DEN NYLIBERALA STADEN

Att exkludera vissa kroppar från det offentliga rummet handlar om konsumtion. Exkluderande design exkluderar människor som ser malplacerade ut i den *nyliberala* stadsmiljön och som inte är resursstarka. "Det nyliberala stadsrummet vill ha resursstarka invånare, nyetableringar, investerare och tillfälliga besökare", skriver Edin. Inte otillräckliga konsumenter. Enligt Edin kan exkluderande design också handla om att sittplatser tas bort från köpcentrum så att besökarna istället uppmanas slå sig ned i någon närliggande kommersiell inrättning som ett kafé eller en restaurang.

Steven Flusty talar i sin tur om *förbjudande rum*, vilket är mer arkitektoniskt. Förbjudande rum är platser, byggnader och konstruktioner dit tillgängligheten med avsikt har begränsats. Ett förbjudande rum kan också regleras med hjälp av förbud mot att "hänga", det vill säga att vistas på

en plats utan att konsumera. En viss form av exkluderande design har använts i köpcentrum för att avvisa ungdomar som bara vill hänga i köpcentrum, skriver Edin. Höga men subtila ljud som enbart unga öron kan registrera har spelats på platser där ungdomar gärna sitter i köpcentrum.

Man talar om att konsumtionen har tagit över den centrala roll som arbete tidigare spelade i produktions-samhället. Edin menar att en omorganisering av stadsmiljön har varit en viktig del i detta skifte. Man talar om en destruktiv och en konstruktiv fas. I den destruktiva fasen tas offentliga platser bort eller privatiseras. Under den konstruktiva fasen bygger man köpcentrum, "gated communities", företagsbyar, hotell och andra kommersiella platser, ofta med strängare övervakning. Dessa platser har ofta en diskriminerande funktion, ofta enligt konsumtionsförmåga. Enligt Edin är det i stadsområden där det förekommit en nyliberal påverkan på stadsmiljön som exkluderande design och förbjudande rum förekommer. Ju mer privatiserat det offentliga rummet blir desto mer exkluderande design förekommer. Utvecklingen går således snabbare desto mer av det offentliga rummet som privatiseras, skriver Edin.

UTOM SYNHÅLL, NÅGON ANNANSTANS, INGENSTANS

Exkluderande design riktar sig inte mot mig, fast jag kanske glider ner från parkbänken.

Exkluderande design handlar om att skjuta undan otillräckliga konsumenter från den nyliberala staden till *någon annanstans* och till sist *ingenstans*.

Och förstås är en parkbänk ingen säng. Staden måste ta sitt ansvar att ta hand om alla sina invånare. Men att vara medveten om exkluderande design i ens egen stad kan hjälpa en se vem som får vistas där och hur vi egentligen vill att vår stad ska se ut. A

Skribenten är ASTRAs nya chefredaktör

Text Ylva Perera

Bild Arazo Arif

WHITE FEMINIST MEME BLOTTAR — OCH SKRATTAR ÅT — VITHETEN I DET FEMINISTISKA RUMMET

*"Du är en del av ett
förtryckande system,
White Feminist, och
dina känslor måste vara
mindre viktiga än detta
faktum", säger poeten
Arazo Arif.*

Vi lever i en tid där fascismen och rasismen vinner mark. Det syns i vardagen och politiken, i hur man talar och fattar beslut.

De som vill markera avstånd till utvecklingen gör det ofta genom att betona hur de älskar "mångfald" och "diversitet". Det talas om att "inkludera" andra perspektiv än vit, cis och medelklass.

Här är feminismen inget undantag.

"Vi" talar gärna om att ta ansvar för "våra" privilegier. Att "vi" inom feminismen måste se "vår" vithet, att den måste "medvetandegöras". Problemet är att dessa formuleringar i sig bara ytterligare befäster den vita kvinnan som feminismens utgångspunkt.

Den Stockholmsbaserade poeten Arazo Arif har hittat ett effektivt sätt att både uppmärksamma och driva med detta fenomen genom Instagramkontot whitefeministmeme, som hon startade i somras.

Där skämtar hon bland annat om vit feministisk konst genom att fotografera frukter och mensblod, och om vita feministutsagor genom att posera som Rosie the Riveter i blond peruk under texter som "White feminist be like – all lives matter!" och "White feminist activist be like – demonstration? Let me just grab my pussy hat!"

– Det roligaste är att få folk att skratta åt något som annars kan vara irriterande eller provocerande, eller bara tråkigt. Och en flummig liten bit av mitt innersta vill sluta känna ilska över ojämlikhet i jämlikhetens namn, eller åtminstone göra något konstruktivt av det, säger Arif.

Hur tycker du det fungerar att bedriva aktivism med humor?

– Jag vet inte vad det här kontot kan leda till i termer av "reell skillnad", men jag tror att humor kan fungera som en ögonöppnare. När någon säger något på ett roligt sätt, blir det lite lättare att ta till sig, säger Arif.

Som exempel säger hon att en vit menskonstfeminist lätt – och med all rätt – kan avfärda all "vanlig" kritik som patriarkal, medan det sker något annat om en annan feminist kastar ljus på menskonst på ett mer ifrågasättande och humoristiskt vis.

– Då kanske menskonstnären åtminstone kan förstå grejen med kritiken, om man nu ska kalla det kritik. Jag tycker mer att jag belyser beteenden och fenomen, snarare än kritiserar enskilda individer, säger Arif.

Sedan hon startade kontot har hon främst mottagit positiva reaktioner, men också ökad osäkerhet och passiv aggressivitet från vita vänner. Arazo Arif har även noterat att många kända vita feminister inte har velat acceptera whitefeministmeme-kontots förfrågan om att få följa deras konton.

– Det tycker jag är lite lustigt, jag vet inte hur jag ska tolka det. Å andra sidan tänker jag: Alla kämpar väl med sitt, jag fattar faktiskt om man inte orkar känna sig som måltavla för någon som retas lite. Det är helt okej! Stay White and Keep Inspiring, typ, säger Arif.

SPLITTRINGEN EXISTERAR REDAN

Ett av kontots mem: "White feminist be like – what do you mean 'white feminist'? Why are you trying to divide us?" fångar ironiskt nog exakt de reaktioner jag själv stött på när jag diskuterat whitefeministmeme, eller liknande konstnärlig aktivism, med andra vita feminister.

Antingen: "Riskerar inte det här bara att splittra feminismen?" eller "Men hur ska jag nu ens våga fråga om de här sakerna, om jag är idiotförklarad från början?"

Har du några tankar kring varför det är så vanliga reaktioner?

– Alltså, för det första kan man ju säga: Wake up and smell the roses. Feminismen är redan splittrad, tänk bara på Hillary Clinton. Hon är feminist, men vi har nog extremt olika åsikter om vad feminism är eller hur det ska praktiseras, säger Arif.

Hon betonar att det finns frågor där alla kan förenas, till exempel gällande sexuellt våld, men i övriga frågor utsätter vita feminister andra för direkt förtryck, till exempel rasistiskt.

– Det är "spännande" att separatistiska rum för feminister som utsätts för rasism uppfattas som ett stort hot mot feminismen i stort, av just vita feminister. Vita feminister sätter dagordningen, det är de som hörs mest. Det de tycker är viktigt är det som får utrymme i offentligheten, och det de anser splittrar rörelsen anses som splittrande, säger Arif.

Det här beror på att vita människor – delvis kanske omedvetet – upprätthåller vit hegemoni, en rasistisk världsordning där vithet rankas högst. Även vita feminister gör det.

– En kanske tänker: "Men jag är ju feminist, jag försöker ju mitt bästa." Vilket ju är sant, men du kan ändå bete dig rasistiskt och det måste jag få lov att säga, säger Arif, och tillägger:

– Eller så här: Du är en del av ett större förtryckande system, White Feminist. Och dina känslor måste vara mindre viktiga än detta faktum. Låt oss, vars alla dagar är fyllda av rasistiskt förtryck, åtminstone få skratta lite åt sånt du gör.

MIKROAGGRESSIONER OCH VITA PROBLEMFORMULERINGAR

Arazo Arif påpekar att det finns en parallell mellan hur kvinnor utsätts för män som breder ut sig, till hur feminister som rasifieras som icke-vita utsätts för vita feminister som breder ut sig.

– Tänk bara på hur man ironiserar kring "feministkillar" i feministiska rum. Lite så är det med vita feminister som är "antirasister", säger Arif.

Hon tar upp hur vita feminister ofta betar sig mikroaggressivt gentemot kvinnor som rasifieras som icke-vita. Med mikroaggressioner avses vardagliga utsagor och handlingar som diskriminerar personer ur marginaliserade grupper.

– Det kan till exempel gå ut på att den vita feministen förminskar eller förvägrar frågor som inte berör en själv. Många som rasifieras som icke-vita upplever dagligen förtryck på sina arbetsplatser. Till exempel har flera nära vänner till mig sagt upp sig från trygga jobb på stora kulturinstitutioner, där de haft vita kvinnliga chefer, efter att dessa vita kvinnliga chefer utsatt dem för oerhört rasistisk behandling, säger Arif.

Hur hanterar du vita feministers sätt att bete sig mot dig?

– Jag har ingen strategi. Jag blir trött. Jag försöker hantla min ångest över att bli utsatt för rasism och härskartekniker från andra feminister (vita och oftast äldre än jag) genom att ständigt påminna mig själv: Okej ta det lugnt, du behöver inte deras stöd. Men egentligen känns det ju tråkigt! Att inte ha stöd från andra feminister, säger Arif.

Hon kan också känna sig uppgiven över att vita feminister inte är "hela problemet", utan bara ett symptom på den rådande rasistiska struktur som premierar vita feminister och deras problemformuleringar.

– Vita feministers konst, filmer och böcker hyllas som om de var oerhört subversiva och radikala. Det är frustrerande att se medan en själv och ens friends of color kämpar för att få skapa konst och litteratur i en värld som motarbetar en. På Svenska Filminstitutet har man till exempel under många år gjort satsningar för nya kvinnliga filmskapare, men alla är vita. Och hur många av dessa, undrar jag, är medvetna om att det privilegiet kanske har fört dem dit de är? säger Arif, och tillägger:

– Vita feminister kan frustrera mig på så sätt att det många gånger framstår som att de inte begriper eller tar i beaktande att deras framgång till stor del också handlar om deras vithet. Att de bara kan köra på och ta den platsen. Liknande upplevde jag till exempel under min korta tid som politiskt aktiv i Feministiskt Initiativ, som ju ska vara ett feministiskt och antirasistiskt parti, säger Arif.

ANTIRASISMKONSULT SOM GRATISARBETE

Ett av mina personliga favoritmem på Arifs konto är "White Feminist Writer be like – I wrote this piece on racism, do you mind checking if it's racist?".

Såväl Arif som hennes vänner har råkat ut för den typen av frågor flera gånger, utan att den som ställer frågan förstår att den därmed ber en annan feminist rädda ens antirasistiska image genom obetalt konsultarbete.

– Det värsta med den här sortens feltramp är att det försätter en själv i en svår position, där man oftast känner sig tvungen att agera på ett självuppoftande vis. Om jag säger

ifrån och påpekar att det är rasistiskt förtryck att du ens ber mig checka din rasism, görs jag till ovänlig och ohjälpsam. Det är särskilt svårt inom media- och kulturbranschen eftersom den bygger på tjänster och gentjänster. Och vita feminister har tryggare positioner, mer makt och fler kontakter. Därför kan det vara oerhört svårt att säga nej till en person som kommer med en sådan förfrågan. Jag har faktiskt sagt ja, säger Arif.

Kontot whitefeministmeme hade sin aktivaste period när det precis grundats. Arif berättar att hon först kände ett starkt prestationskrav på att leverera svinroliga och vassa mem varje dag, men att hon nu tänker att kontot får leva när hon har tid och inspiration för det.

Bland Astras läsare är vita feminister i majoritet. Har du någon hälsning, något råd, eller något utrop till de av våra läsare som INTE hör till den vita majoritetsgruppen, och som i många fall dagligen behöver existera i väldigt vita feministsammanhang?

– Kämpa på! Låt dem inte vinna över dig. Pick yourself up and try again. Rekommenderar starkt: Hitta nära vänner som också utsätts för rasism. Hitta separatistiska rum. Var inte ensam. Du är inte ensam, säger Arazo Arif. **A**

"Vita feminister sätter dagordningen, det är de som hörs mest. Det de tycker är viktigt är det som får utrymme i offentligheten, och det de anser splittrar rörelsen anses som splittrande."

**OM ANVÄNDNINGEN
AV ORDET
"NOLLTOLERANS":
UNIVERSITETETS
SVAR PÅ
DISKRIMINERING
PÅ GRUND AV KÖN
OCH ETNICITET**

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män står det att finska universitet måste sträva efter att "förebygga diskriminering på grund av kön och främja jämställdheten mellan kvinnor och män samt att i detta syfte förbättra kvinnans ställning särskilt i arbetslivet". Sedan 2014, under samma lag, måste universiteten också sträva efter att förebygga "diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck". Finska universitet är också skyldiga att följa diskrimineringslagen vars syfte är att "främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att effektivisera rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering". Diskriminerande behandling "på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person" faller under den här lagen.

Fast det än så länge finns endast lite forskning skriven på engelska om rasism inom den akademiska världen i Finland har fall av institutionell och individuell rasism dokumenterats i finska medier. Däremot har intresset för att undersöka sexuella trakasserier varit större. Undersökningar har visat att sexuella trakasserier är ett allvarligt och vanligt men väl dolt fenomen på finska universitet. Den här texten undersöker de offentliga utlåtandena finska universitet har gett efter klagomål om fall av rasism och sexuella trakasserier. Speciellt vill jag fokusera på uttalanden om "nolltolerans".

I februari i år fick vi veta att Åbo universitet hade anställt **Christian Ott**, en amerikansk astrofysiker som hade sagt upp sig från det amerikanska universitetet CalTech efter att han hade blivit anklagad för och förklarad skyldig till sexuella trakasserier. Det här fallet var välkänt inom det vetenskapliga fältet i USA. Åbo universitet var inte bara medvetna om hans förflutna av sexuella trakasserier och mobbning innan

de erbjöd honom tjänsten som forskare, de rättfärdigade också resonemang-
et att anställa honom i ett officiellt utlåtande: "Orsaken till rekryteringen av Dr Christian Ott till Åbo universitet har varit det starka belägg för hans vetenskapliga meriter vilket flera källor har vittnat om. Dr Ott kommer att arbeta som forskare utan ansvar för undervisning eller handledning". Uttalandet indikerar tydligt att man på universitetet var medvetna om riskerna Ott utgjorde för studenterna, men var villiga att blunda för det med tanke på hans forskningsmeriter. Det är värt att påpeka att universitetet inte beaktade att Ott också kunde utgöra en risk för hans kollegor. I samma uttalande kan man läsa att: "Åbo universitet har nolltolerans mot trakasserier och mobbning". Några dagar senare fick vi veta att Otts tjänst hade upphävts, antagligen på grund av all negativ press och ett upprop underskrivet av finska astronomer och astrofysiker.

Några veckor senare rapporteras det att studenter i tre studentföreningar vid Jyväskylä universitet – Stimulus (psykologistuderanden), Abakus (specialläroarstudenter) och Pedago (grundskolläroarstudenter) – dök upp i blackface sjungandes rasistiska sånger på en sitz. Trots att nyheten fick avsevärt mindre uppmärksamhet än anställningen av Christian Ott publicerade alla tre studentföreningar sina ursäkter. Också studentkårsstyrelsen vid Jyväskylä universitet fördömde rasism i ett officiellt uttalande där det stod att studentföreningarna vid Jyväskylä universitet har "nolltolerans mot rasism eller diskriminerande beteende under sina evenemang".

FINSKA UNIVERSITET OCH DISKRIMINERING I MEDIERNA

Först är det värt att påpeka att de här två händelserna inte är de enda, eller ens de senaste, gångerna där finska universitet har varit mitt uppe i rasism- och sexuella trakasseriskandaler. Faktum är att i början av april blev det

känt att studenter vid Åbo Akademi hade deltagit i en fest med temat "Afrika" i blackface.

Om man går tillbaka några år, till 2000, blev en lärare vid Tammerfors universitet anklagad för att sexuellt ha trakasserat sina studenter. Läraren fortsatte arbeta vid en skola i Helsingfors där han igen blev anklagad för sexuella trakasserier. Det förefaller som att det här kunde ha förhindrats om trakasserier hade tagits på allvar och på riktigt inte hade tolererats. Universitetet publicerade ett officiellt uttalande som började med: "Tammerfors universitet har nolltolerans mot sexuella trakasserier".

2012, igen vid Tammerfors universitet, anklagade den nigerianska studenten **Emmanuel Eneh** och den före detta professorn **Tero Autio** universitetet för rasism och för dess diskriminerande bemötande av Eneh. 2013 rapporterade forskare vid Östra Finlands universitet att de hade fått hot på grund av deras forskning om rasism och mångkulturalism. Två år senare började studenter och anställda vid samma universitet hitta islamofobiska anteckningar i biblioteksböckerna men också i flera av universitetets byggnader. Vissa av de här anteckningarna riktade sig mot en specifik universitetsforskare som hade varit involverad i aktiviteter som stötte immigranter. Det här fortsatte 2016. Rektorn försäkrade att universitetet "inte tolererar någon form av politisk eller rasistisk propaganda på campus".

Samma år publicerade studentkåren vid Uleåborgs universitet ett uttalande där de underströk att de var emot "rasism i alla dess former" efter att samiska studenter hade rapporterat rasism på studentevenemang. Hösten 2017 organiserade studenter vid Aalto universitet en pubbrunda med temat "det brittiska imperiet och kolonialtiden" med rasistiska skämt vid kontrollstationerna. Det här visar att rasistisk och sexuell diskriminering är utbredd på finska universitet.

Om vi skulle mäta universitetens tolerans mot sexuella trakasserier och rasism är det osannolikt att det skulle bli noll.

ANVÄNDNINGEN OCH URSPRUNGET AV ORDET NOLLTOLERANS

Ordet nolltolerans hittas också i universitetens jämställdhetsplaner, som de vid Oulu universitet, Helsingfors universitet, Aalto universitet, Åbo Akademi, Hanken och Konstuniversitetet. Ordet nolltolerans kommer ursprungligen från USA. Principen om nolltolerans användes i början som avskräckande exempel i narkotika-handelsfall. I den kontexten innebär nolltolerans att inte tolerera någon lagöverträdelse även om den är obetydlig. I slutet av 1980-talet började den här formen av nolltolerans sprida sig till skolor, vilket förändrade dem från utbildningsrum till bestraffningsrum. Det här påverkade främst svarta studeranden som avstängdes i mycket högre grad och för längre perioder än vita studeranden. Ordet nolltolerans rasistiska bakgrund borde få oss att ifrågasätta varför universiteten använder det.

Uttalanden om nolltolerans har hittills gjorts av universiteten för att visa att de tar diskriminering på allvar. Emellertid har universiteten inga

fastslagna strategier i fall av rasism. De flesta jämställdhetsplaner innehåller faktiskt inte mycket under temat (ordet rasism dyker nästan aldrig upp). De flesta av dessa planer innehåller inga strategier för hur de ska förebygga rasism eller ens hur man ska reagera när rasism sker. De flesta planer citerar diskrimineringslagen utan att vidare gå in på hur de ska försäkra att målen nås. Som exempel: Villmanstrands tekniska universitet (LUT, från engelskans Lappeenranta University of Technology) uppger att "en persons etniska bakgrund eller nationalitet borde inte påverka hans eller hennes studier eller arbete vid LUT" utan att förklara hur de kommer att försäkra detta. Alltså har de flesta av universiteten i Finland ingen förståelse eller kunskap för att kunna upprätthålla nolltolerans.

Jag skulle inte gå så långt som att tolka uttalanden om nolltolerans som erkännanden. Snarare är de en del av en försvarsstrategi av institutionens rykte. De här uttalandena fungerar som en försäkran på institutionens respektabilitet trots närvaron av diskriminering. Att en institution förklarar att de

har nolltolerans mot all sorts diskriminering är inte ett erkännande att de har haft fel. I bästa fall är det en föreställning av politisk korrekthet där man stoltserar med att man omfamnar jämställdhet och diversitet.

PROBLEMET MED ORDET NOLLTOLERANS

Uttalanden om nolltolerans betonar att rasism och könsdiskriminering inte hör hemma på universiteten. Men fast de inte hör hemma där är de ändå väldigt närvarande. Uttalandena är skrivna efter negativa framställningar av universiteten i medierna eller efter att studenternas eller personalens kritik har offentliggjorts. Universiteten och studentföreningarna är backade in i ett hörn. De har inget annat val än att offentligt visa att de inte tolererar diskriminering, trots att deras agerande (eller brist på agerande) vittnar om motsatsen. Faktum är att alla dessa incidenter av sexuella trakasserier och rasism visar att problemet är genomträngande i den akademiska kretsen och i studentkulturen i Finland och att universiteten utan tvivel tolererar och till viss

grad uppmuntrar det (tills medierna får reda på det).

Att inte ta klagomål om sexuella trakasserier på allvar är bevis på tolerans mot sexuella trakasserier. Likaså att studenter är bekväma nog att dyka upp på studentevenemang i blackface sjungandes rasistiska sånger demonstrerar att rasism minsann tolereras i sådana rum. Om vi skulle mäta universitetens tolerans mot sexuella trakasserier och rasism är det osannolikt att det skulle bli noll.

Att motverka diskriminering kräver aktivt förebyggande arbete och att det finns tydliga riktlinjer när problemen uppstår (och inte bara när de blir kända för allmänheten). Med anledning av händelserna vid Åbo universitet och Jyväskylä universitet i början av året kan vi fråga följande: Har anställningsprocessen av Christian Ott blivit utredd? Vad har gjorts vid Jyväskylä universitet för att utbilda studenter i hur sånger, skämt, utstyrlar och blackface bidrar till normaliseringen av rasism? Vad finns det för stöd för studenter och anställda som blivit offer för sexuella trakasserier och rasism på universiteten?

"JAG ÄR INTE RASIST"

2014 gjorde studentorganisationen vid Åbo Akademi ett Facebookinlägg om ett gammalt halarmärke. Det delades ut till de studenter som var intresserade. På halarmärket stod det: "Jag stöder inte diskriminerande snapsvisor". Även om dessa märken verkar uttrycka stöd för rasifierade personer är det främst ett sätt för den som bär märket att visa att den inte är rasist. På så sätt är de defensiva. Det här tillvägagångssättet ser diskriminering som ett individuellt problem och inte som det strukturella problemet det faktiskt är. Om vårt sätt att hantera diskriminering är att kungöra att vi inte stöder det är vi inte medvetna om komplexiteten i hur diskriminerande attityder och vanor reproduceras i den finska kulturen och i den akademiska.

För att citera aktivisten och forskaren Angela Davis: "I ett rasistiskt

samhälle räcker det inte med att inte vara rasist, vi måste vara antirasister." Därför duger det inte med att universiteten och studentorganisationerna hävdar att de inte är rasistiska, att de inte tolererar sexuella trakasserier eller att de inte tolererar rasistiska sånger.

Att "vara emot" eller "anti-" antyder att någon aktivt gör något, hellre än att distansera sig själv genom att passivt "inte stöda". Dessa uttalanden fungerar endast som ett sätt att frikänna individer och institutioner från ansvar och avskriva dem all vit skuld. De funkar som ett sätt att få individen att känna sig nöjd över sig själv – "jag bär ett anti-rasistiskt halarmärke, därför är jag inte en del av problemet" – eller fungerar som en dimridå så att universiteten kan försäkra allmänheten att de är schyssta och etiska platser att arbeta och studera på.

SLUTSATS

Uttalanden om nolltolerans kan ses som föreställd uppmärksamhet mot institutionell rasism och sexism. Det ger sken av att ett problem tas på allvar fast det i själva verket inte alls tas itu med på ett effektivt sätt. Uttalanden om nolltolerans är institutionernas motsvarighet till individens protester om att hen "inte är rasist" när hens handlingar säger annat. De är försvarsmekanismer använda av institutioner och individer för att bevara den goda bilden de har av dem själva och deras vita oskuld. I fall av sexuella trakasserier är det ett sätt att dölja förekomsten av könsdiskriminering på universitet, vilket bidrar till våldskulturen mot kvinnor som genomsyrar det finska samhället.

Medan institutionerna låtsas att de inte tolererar diskriminering i deras offentliga budskap och jämställdhetsplaner, är det kvinnor, immigranter, rasifierade personer, romska och samiska studeranden och anställda som får utstå diskrimineringen. Det verkar som om universiteten bryr sig mer om deras rykte än att tackla problemen. Finska universitet måste investera tid och

pengar i att utbilda individer som arbetar inom dessa institutioner. De måste också förändra strukturerna som tillåter rasism, sexuella trakasserier, transfobi och andra typer av diskriminering som sker och minsann tolereras. **A**

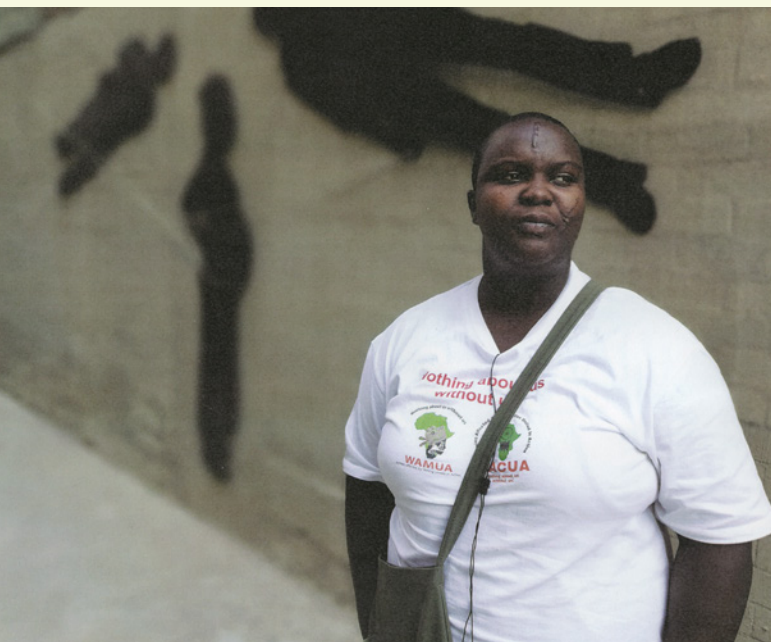
Texten är förkortad. Hela texten hittar du på <https://raster.fi>

Text/Bild Nina Wertholz

Diagram Vilma Tuominen

VI ÄR INGA SLAVAR!

– KVINNOKAMP
OCH
GRUVMOTSTÅND
I SYDAFRIKA

Som världens fjärde största exportör av kol utgör gruvindustrin navet i Sydafrikas ekonomi. Men på de platser där gruvorna breder ut sig blir människor sjuka av luftföroreningar och smutsigt vatten, och de som drabbas hårdast är kvinnorna. I samhället Fuleni har kvinnorna trotsat de patriarkala strukturerna och gått samman mot byns ledare och gruvbolagen. Här går miljökampen och kvinnokampen hand i hand.

De sista kilometrerna till Fuleni slingrar sig fram över gropiga grusvägar. Landskapet är böljande och akaciaträden sträcker sig mot himlen. Kossor betar fritt i det gulnande gräset. Det är torrt, den värsta torkan på flera decennier.

– Tidigare brukade vi alltid kunna hitta vatten även under de torra perioderna. Men sedan gruvorna kom till området har det blivit allt svårare, säger Lebo.

Lebo Ngobeni är lite på tjugio år och aktiv i Sydafrikas växande rörelse mot den utbredda gruvindustrin. Det är till hennes hemby vi är på väg, en by som bildades i början av 70-talet till följd av tvångsflyttningar under Apartheids rasåtskillnadslagar. Nu riskerar de att behöva flytta igen, denna gång för att göra plats för en gruva.

Väl framme stannar vi till uppe på en höjd. Vi ser ut över dalen som breder ut sig framför våra fötter. Det är här bolaget vill gräva efter kol. Lebo lyfter blicken mot horisonten och pekar på något som ser ut som stora gråa berg. I själva verket är det högar med avfall från gruvan i grannsamhället Somkhele. Dammet yr över dem. När gruvan först etablerades för tio år sedan lovades invånarna arbetstillfällen, nya hus och en ljus framtid. Istället fick de erfara hur vattnet sinade från vattendragen, hur den sandiga luften gjorde det svårt att både andas och odla, och hur bolaget bröt sina löften om jobb. Lebo är rädd att samma sak ska hända i Fuleni.

– Om vi inte kämpar tillsammans och får stopp på den här gruvan så kommer vi att börja slåss mot varandra istället

för mot fienden, säger hon. Som det är just nu blir saker bara värre dag för dag. Vi kommer att komma till en punkt där folk börjar ha ihjäl varandra för vatten.

NORMBRYTARE

Lebo har definierat sig som anti-gruvaktivist sedan den dag då gruvbolaget först kom till Fuleni. Som från ingenstans hade de en dag samlat invånarna, hävdade att de hade rätt till marken och meddelat att de skulle öppna en gruva. Rädslan över att behöva flytta skapade panik och Lebo ställde sig upp och ifrågasatte bolagets rätt att bara ta marken ifrån dem, deras rätt att återigen tvångsflytta dem. Stämningen blev så uppjagad att man tvingades avbryta mötet.

Många blev imponerade av Lebo. Som kvinna i ett traditionellt patriarkalt samhälle förväntas du buga och sänka blicken när du möter en man, inte säga vad du tycker offentligt. Men Lebo är van att gå emot normer. Hon bär alltid byxor istället för kjol, och är den enda kvinna som är öppet lesbisk i byn, två starka tabun i samhället.

– De flesta är okej med det nu, men byns ledare vägrar fortfarande att hälsa på mig, säger hon.

MILJÖKAMPEN HAR BLIVIT KVINNOKAMP

Idag är Lebo en av frontfigurerna i kampen mot gruvorna. Med tiden har insikten växt kring hur olika män och kvinnor drabbats av de miljöproblem som kolbrytningen för med sig. Mycket tack vare en studie som en grupp kvinnor från trakten genomfört i samarbete med kvinnorrätsorganisationen WoMin.

– För att ses som en riktig kvinna förväntas du stiga upp vid fem varje morgon för att hämta vatten, göra upp eld och förbereda ett bad och frukost åt din man innan han vaknar, berättar Lebo.

I och med att vattnet sjunkit undan till allt mer avlägsna platser har detta arbete blivit allt tyngre. Många kvinnor i

studien vittnar om att de ägnar så mycket som 4–6 timmar om dagen åt att hämta vatten. Situationen har lett till depressioner och en känsla av avhumanisering.

– Jag lägger all min tid på att gå och hämta vatten, säger Zinhle som är med i studien. Att hinna njuta av livet hinner man inte med.

Insikterna om orättvisorna har fått kvinnorna att gå ihop och starta en separatistisk kvinnogrupp för att göra sina röster hörda. Traditionellt sett är de utestängda från beslutsprocesserna.

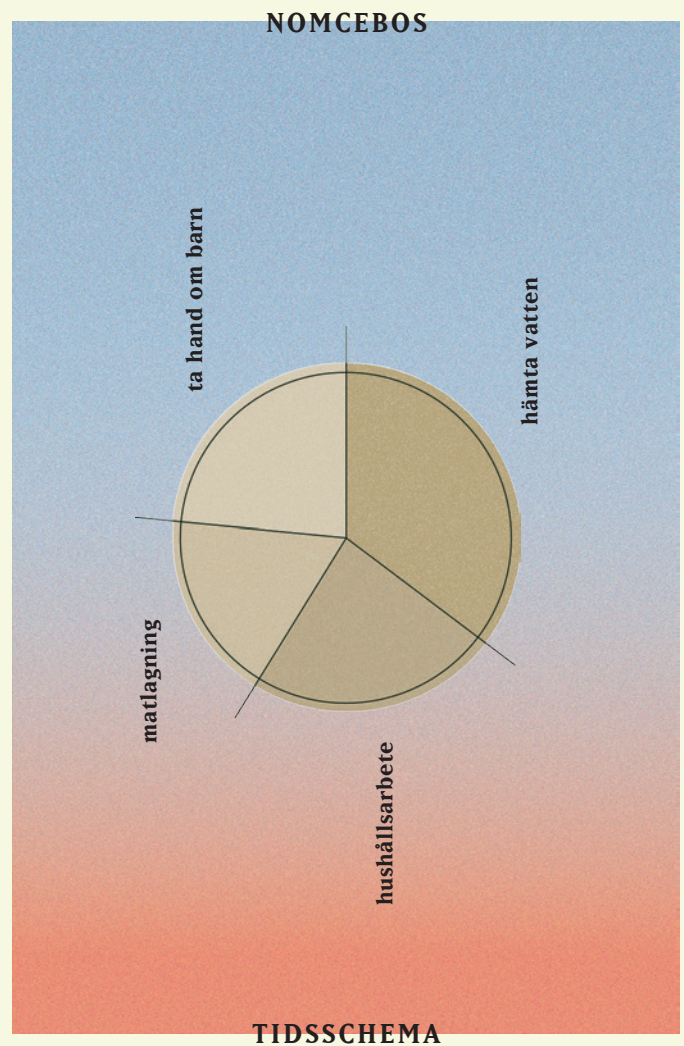
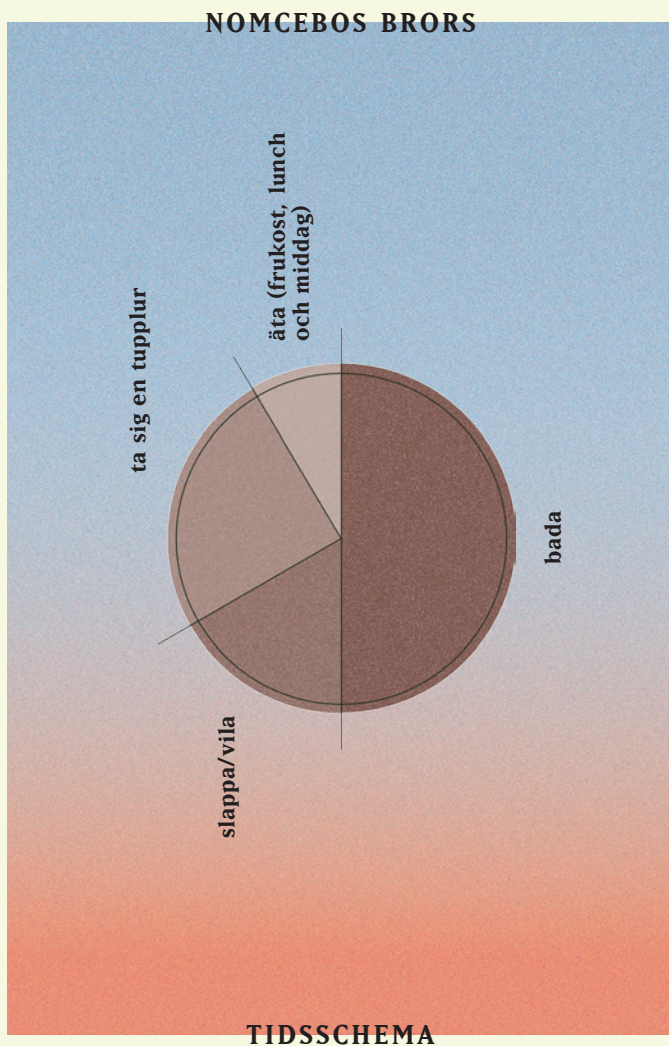
– När det är utveckling på gång frågar de aldrig kvinnorna vad vi tycker om det. Det enda de bryr sig om är sig själva, säger Fakuzile som varit med i gruppen sedan starten.

I början mötte de motstånd. De fick böter av byns ledare

för sina protester och tvingades hålla mötena på annan ort för att de inte skulle saboteras. Idag kan de träffas i byns kyrka och har blivit en självklar del av gruvmotståndet. Tillsammans har de lyckats få kommunen att placera ut vattentankar i byn. Som det ser ut nu är hotet från gruvan tillfälligt över och Lebo är hoppfull. Gruvans tillstånd har gått ut. Med mer kunskap i bagaget och ett gemensamt motstånd är de mer förberedda om bolaget skulle försöka igen.

– Nu vet vi att vi kan dra dem inför domstol om de inte följer ansökningsprocessen. Förra gången hade vi ingen kunskap alls, vi hade ingen aning. Vi är mer rustade den här gången. **A**

Skribenten är journalist inom miljö- och utvecklingsfrågor

Jag brukade tro att det här var naturligt, men nu ifrågasätter jag det. Det är bara själviskt och orättvist, jag vill inte vara slav till männen, och inte heller vill jag att min dotter ska växa upp och bli en. Inte heller vill jag att mina söner ska växa upp med en sådan självisk mentalitet. Vi behöver hjälpa varandra, särskilt nu när vattensituationen är som den är. Säger Nomcebo från Fuleni efter att ha kartlagt en vanlig arbetsdag mellan henne själv och sin bror.

Text Mari Saldon

Är vi framme än?

Vem ansvarar för vad? Ska det vara så svårt att reda ut?

Jag för mig

(och det jag gör, det jag gjort)?

Du för dig

(och det du gör, det du gjort, det du sa du -kanske aldrig- skulle göra)?

Vi för oss

(och alla våra misstag

våra behov)?

Vi för varandra? Gemensamt, ihop?

Vem bär på det där? De där strån?

Vem står till svars?

Och vem är det som frågar ens?

Vad gjorde du och de

Vi och jag?

Vad gör vi nu?

Vad borde göras och av vem?

Vad **bör** göras?

Vad måste ske nu för att

för att inte?

Vad måste **vi** göra?

Vad måste vi låta bli?

Vad måste vi säga ifrån?

Och vem är "vi"?

Vem är med?

Hur organiserar vi oss?

Vem vill

inte? Vem kan

inte? Vem orkar

bara inte?

Och vem har vi glömt?

Hur många "vi" kan det finnas?

Hur många vi kan slåss

ihop

till ett större

?

Jag går igenom nazister på innerstan för att gå på Pride

Och undrar vem som ansvarar för vår bild av vilken värld det är vi lever i,

vilken värld som är möjlig,

eftersträvansvärd,

efterlängtd,

nödvändig för att vi ska

kunna finnas.

Undrar vem som måste rättfärdiga sitt beteende för vem.

Undrar om min stad är trygg att vara i.

Min arbetsplats

Mitt hem

Min kropp.

Om rädslan kan stängas ut

Eller in.
Det där med makt alltså.
Vem skapar trygga rum?
Det där med makt alltså.

Vem plockar upp skräpet?
Och gör det nån skillnad vem som släppte det på gatan?
i vattnet
i luften
på sjukhus, civilpersoner

Vem håller koll på vad som finns kvar?
Toapapper i skåpet, blöjor, julkort, ketchup
Mat så det räcker till alla
Fossila bränslen, beboeligt land
Rent vatten
Vårdpersonal

Vem ska höra av sig angående hunger
törst
sorg
behov?

Vem säger till om att man inte får stjäla nåns leksak
eller nåns mänskliga rättigheter?

Vem torkar upp lillans spya
mormors kiss
oljespill

Vem får betala för inköp, räkningar, lokaltrafik, hälsovård?
För finanskrisen och bankernas välmående?
För ohejdad tillväxt?
Och vad betalas det med?

Är det du, är det lilla jag som ska se till att det flygs mindre framöver?
Att det inte exporteras vapen?
Att världen drivs av ren el
Och kärlek?

Får man nånsin lägga sig?
Lägga sig i?
Vem orkar alltid va vaken, alltid ta kampen?
Är det en kamp?
Ansvarskampen?
Är det nån som är glad över att ha alla sorters ansvar?
Över att få säga "det är jag, jag tar det, det är också mitt"?

Vart är vi på väg?
Hur tar vi oss dit?

Text Mette Salvesen

Bild Amanda Hoffner

DET UTEBLIVNA PARADIGMSKIFTET

– EN FEMINISTISK GRANSKNING AV MODERSKAPET I UTVECKLINGSPSYKOLOGIN

För mer än tjugo år sedan skrevs en bok som kunde ha startat ett efterlängtat paradigmskifte inom utvecklingspsykologin, men skiftet uteblev. Måhända uteblev det på grund av att skiftet har åberopats en längre tid av just kvinnor i en mansdominerad bransch som traditionellt satt moderskapet under lupp, men där modern som subjekt alltför sällan varit fokus för undersökningen. Jag läste boken i slutskedet av mina studier, och slogs av Burmans feministiska insikter och kritik av området som jag i mina egna studier i utvecklingspsykologi sällan stött på. Men jag satte boken åt sidan och tänkte, avundsjukt, att det här var något för kommande studerande att få ta del av. Men så började jag undra vad som hände med dessa kritiska insikter?

Boken ifråga heter *Deconstructing Developmental Psychology* och är skriven av **Erica Burman**, och har utkommit i tre upplagor, 1994, 2008 (som den här texten utgår från) och 2017. Burmans arbete som helhet är en gedigen kritisk granskning av centrala delar inom utvecklingspsykologin, som innefattar diskurser om barn, barndom och utveckling, samt utvecklingspsykologins syfte, metoder och förändringar

från slutet av 1800-talet fram till nutid. Tyngdpunkten inom ämnet har traditionellt legat på barndomsåren, med färre teorier gällande medelåldern och ålderdomen.

Tidskriften *Feminism & Psychology* gav år 2015 ut ett specialnummer som diskuterade boken och dess inverkan, och vartåt forskningen gått sedan dess. I den här texten ska jag titta på vvad som hänt för mammornas del med hjälp av artikeln *Maternal psychology: reflections on the 20th anniversary of deconstructing developmental psychology* av **Aurélien Athan och Heather L. Reel**.

Burman (2008) menar att utvecklingspsykologin under åren skiftat fokus från barnet till modern, och särskilt moderns tillräcklighet (*adequacy*) i förhållande till barnets utveckling. Burman poängterar att pappor, och foster- eller adoptivföräldrar inte heller undslipper denna granskande blick, men det sker på andra sätt.

Enligt Burman definieras barndomen i förhållandet till definitionen av föräldrar, familjer, andra ansvarstagande vuxna – till och med staten i sig. Och den är starkt kulturellt bunden. Samhällets syn på barn och barndom formas av västerländska utvecklingspsykologiska

teorier och trender, och detta inverkar på politiska beslut om till exempel lagstiftning och utbildning, och hurdan service och stöd samhället erbjuder åt barn och (arbetande) mödrar. Men det inverkar också på hurdana förväntningar som sätts i synnerhet på modern. En samhällsdiskurs som ser barn som krävande, med inneboende behov som bör tillfredsställas, förutsätter en uppmärksam, uppassande moder. Ett barn som däremot studeras utgående från en rad kognitiva färdigheter kräver i sin tur en moder som i rätta doser kan stimulera barnets utveckling. Däremot kommer moderns sociala situation, eller egna upplevelser för hennes egen skull, sällan fram i diskussionen.

MODERSKAPET SOM UTVECKLINGSKRIS

En mer nyanserad bild av moderskapet har efterlysts redan länge, skriver Athan och Reel (2015). De hävdar att moderskapet ännu i dag studeras så gott som uteslutande som en agent för barnets optimala utveckling, särskilt med fokus på anknytning, språkinlärning och skolmognad. Athan och Reel ser att forskningen nog har undersökt moderns välbefinnande kort före, under

och efter förlossningen, men fokus har varit på det patologiska, det vill säga att diagnostisera förlossningsdepression, ångest och psykos. Det största arbetet inom moderskapspsykologin (*maternal psychology*) de senaste 20 åren har enligt dem varit att påvisa att övergången till moderskap hos kvinnor överlag sällan är smärtfritt, och många kvinnor, inte bara vissa riskgrupper, mår psykiskt dåligt under denna tid, utan att för den sakens skull glömma bort att denna period även kan vara harmonisk för en del kvinnor.

Det finns befästa teorier om tonåren som en omvälvande psykologisk, social och biologisk utvecklingskris, och lika omtumlande kan det vara då en kvinna blir mamma. Biologiska och hormonella förändringar sker i kroppen, identitetsförändringar eller ändringar

i självförtroende och personlighet kan uppkomma, ändringar i socialt och professionellt status, och förändrade tankar om religion och spiritualitet är några förändringar som Athan och Reel räknar upp. Det kunde faktiskt finnas fog för att titta närmare på moderskapet som en skild utvecklingskris inom utvecklingspsykologin.

FEMINISMEN INOM UTVECKLINGSPSYKOLOGIN

Athan och Reel lyfter fram att det är kvinnor verksamma inom psykologi och psykoanalys i mitten av 1900-talet som själva utgjort drivkraften till att skapa en mer nyanserad bild av moderskapet inom psykologin. Dessa kvinnor kände sig på olika håll främmande inför sin samtids beskrivningar av moderskapet, och lyfte fram moderns komplexa, subjektiva upplevelser

och känslor, som till exempel ambivalens, sorg, kroppsliga upplevelser, aggression och lust. Ur feministisk teori uppkom teorier om moderskap, och mycket forskning inom andra discipliner har enligt Athan och Reel inkluderat olika, intersektionella, erfarenheter av moderskap. Athan och Reel hänvisar till en undersökning från 1998 som visar att kvinnor, föga överraskande, hellre beskriver sitt moderskap genom "nyanserade, flerdimensionella och ibland paradoxala termer" än genom kliniska sådana.

En undersökning från 2006 visade att det ännu fattas ord och begrepp för att beskriva övergången till moderskap med allt vad det innebär. Burman (2008) poängterar också att förändringar i könsroller innebär att det uppstår nya sätt att definiera barn och barndom.

Det finns befästa teorier om tonåren som en omvälvande psykologisk, social och biologisk utvecklingskris, och lika omtumlande kan det vara då en kvinna blir mamma.

Tyvärr har denna feministiska kunskap ändå inte införlivats i så kallad mainstream psykologisk forskning, hävdar Athan och Reel. En förklaring de erbjuder kunde vara utvecklingspsykologins traditionella rötter i biologi, evolutionspsykologi och neurologi och att forskningsmetoderna oftast är kvantitativa, medan forskning av moderns upplevelser bygger på kvalitativ, ofta hermeneutisk forskning. En annan aspekt som de funderar på är om den gren av feminismen som sett moderskapet som ett förtryck har skytt synen för alternativa positioner till moderskap, och genom det omedvetet saktat upp processer som kunde fört forskningen snabbare framåt.

EN KÄRNFAMILJ – EN Ö?

I och med en samhällsutveckling där kärnfamiljer blivit mer separata från tidigare generationer, går inte kunskap om moderskap och barnfostran vidare från en generation till nästa i västvärlden, påpekar Burman. Forskning visar att särskilt medelklassen i ökande grad söker information från olika manualer och experter, och att dessa informationskällor dessutom i sin tur gärna avråder kvinnor från att lyssna till tidigare generationers råd. I 1990-talets England blev det vanligt med handböcker för gravida kvinnor som innehöll fakta om graviditetens förlopp, och det kom ut glansiga veckotidningar riktade till småbarnsföräldrar med information om barnutveckling och -fostran. Idealmiljön för barnet i dessa medier var den "lyckliga, heterosexuella, kärnfamiljen" (Burman 2008, s.79) och uppfostringen och stödet skulle ske i enlighet med de senaste expertuttalanden.

Burman hänvisar till forskning som påvisat att dylika informationskällor kan skapa en trygghet, men även ångest hos mammor. Det kan finnas kulturella belöningar för barn, och mödrar, som uppnått vissa, standardiserade, åldersevenliga steg i utvecklingen, och stigmatisering av barn och mödrar som inte gjort det. Enligt Burman kan denna skam i yttersta fall leda till marginalisering av

familjer med barn med olika svårigheter.

Burman menar att medicinska och psykologiska råd från dylika källor riskerar att ignorera sociala strukturer som låser moderns valmöjligheter, och att råden kan stigmatisera mödrar som av olika orsaker inte kan följa dem. Klassiska exempel på detta är enligt Burman medelklassens starka inställning till ammandet, och konsekvent med det stigmatisering av kvinnor som inte ammar. Vidare ser Burman att denna styrning av information leder till en isolering av kvinnor då de inte kan dela sina erfarenheter över kultur-, klass- och generationsgränser och skapa stöd och solidaritet mammor emellan.

MOT EN NYANSRIKARE FORSKNING

Tidigare forskare, så även Burman, har lyft fram insikten om att lika mycket som modern reglerar och formar barnet, lika mycket formar barnet henne. Då ett barn blir till, blir även en mor till. Athan och Reel sätter fingret på att det onekligen finns ett systemfel om det är så att varje generation av mödrar upplever känslor av misslyckande, då de inte lyckas med den i sig omöjliga uppgiften att leva upp till samtidens rådande, specifika standarder inom utvecklingspsykologin och barnuppfostran. Moderskapet kan vara både förtryckande och befriande, en dynamisk process som inte börjar och slutar runt förlossningen.

Athan och Reel nämner forskaren **O'Reilly** (2012) som önskar se ett utrymme för en matrocentrisk feminism, som skulle fokusera på moderskapet som en "*potential avenue of empowerment*". Utvecklingspsykologin kunde bidra till att lysa upp denna aveny genom att rikta blicken mot mödrarna som subjekt, och tillskansa sig djupare och bredare kunskap om denna omvälvande utvecklingskris, och göra det med kritiska, feministiska, intersektionella glasögon som många forskare i ämnet redan gjort. **A**

KÄLLOR

- Athan, A., Reel H.L. (2015) *Maternal psychology: Reflections on the 20th anniversary of Deconstructing Developmental Psychology. Feminism & Psychology 25*, vol.3
- Burman, E. (2008) *Deconstructing Developmental Psychology*, 2a uppl. London, UK: Routledge

Text Christin Sandberg

Bild SOS Mediterranee/ Laurin
Schimd, Andrea Kunk

DRAMATISK ÖKNING AV ANTALET DÖDA PÅ MEDELHAVET

Antalet dödsoffer på Medelhavet ökade dramatiskt under sommarmånaderna 2018. Det rapporterar både Amnesty International och FN:s flyktingorgan UNHCR, och anklagar EU för att vara direkt skyldiga.

Dödsfallen bland de som försöker lämna Libyen har ökat till 1 av 18 under perioden januari–juli i år. Motsvarande siffra under samma tidsperiod förra året var 1 av 42, skriver UNHCR i rapporten *Desperate Journeys*.

Rapporten bekräftar att antalet flyktingar som når Europa har minskat kraftigt under 2018, medan antalet dödsfall på Medelhavet har stigit dramatiskt. Samma sak rapporterade Amnesty International i sin rapport, *"Between the Devil and the Deep Blue Sea"*, som när den utkom i början av augusti beskrevs som en 27 sidor lång anklagelseakt mot Italien och EU i italiensk press.

Under juni och juli dokumenterades 721 dödsfall på Medelhavet, enligt Amnesty. Bara under två dagar den 19 och 20 juni drunknade runt 220 personer i tre separata olyckor utanför den libyska kusten.

Amnesty menar att människor fortsätter ombordstigningarna på de osäkra båtarna som finns tillgängliga från Libyen, eftersom de flyr från tortyr, våldtäkter, arbetsexploatering,

frihetsberövande och andra grymma förhållanden, vilka människorättsorganisationen har dokumenterat tidigare.

Totalt är det dock rekordfå personer som når den italienska kusten. Det rörde sig om 18 645 personer till och med juli 2018, vilket är 80 procent färre än under 2017 och den lägsta siffran på fem år.

Amnesty skriver att det är oundvikligt att människor drunknar på Medelhavet, eftersom det är en mycket farlig och riskfylld resa. Men de menar också att det drastiskt ökade antalet dödsfall inte handlar om olyckshändelser, utan är direkt kopplade till att Italien sedan juni inte längre samordnar räddningsarbetet på Medelhavet. Detta tillsammans med beslutet att vägra fartyg med flyktingar ombord att lägga till har skapat ett opålitligt och oförutsägbart räddningssystem som drabbar människor som riskerar sitt liv på Medelhavet.

De frivilligorganisationer som har trotsat politikerna och fortsatt räddningsoperationerna ute på Medelhavet riskerar nu rättsliga påföljder. Många har fått sina fartyg beslagtagna. När räddningsarbetet försvåras drabbas flyktingarna ombord. De som har kommit i land i Italien har varit vid sämre hälsa än tidigare. Det handlar om uttorkning, undernäring och svårläkta skador.

Rapporten bekräftar att antalet flyktingar som når Europa har minskat kraftigt under 2018, medan antalet dödsfall på Medelhavet har stigit dramatiskt.

SAMLAD EU-POLITIK

Ibland framstår det som att EU är splittrat i migrationsfrågan och att det finns två läger – de länder som värnar om flyktingarna och de som vill hindra dem från att komma till Europa. Men i själva verket är det sjunkande antalet flyktingar som kommer till Europa och det stigande antalet dödsfall en direkt konsekvens av en samlad flyktingpolitik inom EU. Det hävdar förutom Amnesty International och UNHCR även forskningsgruppen Border Criminologies vid Oxfords universitet i England.

Forskningsgruppen Border Criminologies menar att EU sedan december 2016 genom politiska påtryckningar och ekonomiskt och militärt stöd fått flyktingströmmen via Niger, ett nyckeltransitland för många afrikanska unga migranter på väg mot Libyen, att sjunka med 95 procent.

– Vid den tidpunkten (årsskiftet 2016/2017 red. anm.) kom det 180 000 flyktingar till Italien, vilket hade varit ett hanterbart antal personer att ta hand om, om EU:s medlemsländer hade tagit ett solidariskt ansvar, säger journalisten **Annalisa Camilli** på den italienska veckotidningen Internazionale.

Men Italien lämnades att sköta flyktingmottagandet på egen hand och det socialdemokratiska partiet bestämde sig för att använda migrationsfrågan för att växa i popularitet.

– Utnämningen av **Marco Minniti**, som förknippas med säkerhetsfrågor, till inrikesminister med ansvar för migrationsfrågorna blev avgörande, säger Camilli.

Säkerhet och kontroll skulle bli nya ledord på migrationsområdet i kombination med påtryckningar från EU om att stänga vägen från Libyen över Medelhavet till Italien.

I början av 2017 inledde Italien och sedan även de andra EU-länderna samarbete med den libyska regeringen och kustbevakningen genom överenskommelser om att försöka stoppa flyktingar från att komma till Europa via Medelhavet.

MALTADEKLARATIONEN

I februari 2017 antogs Maltadeklarationen. Syftet med den var att ta kontroll över EU:s yttre gränser och över antalet migranter som anländer för att på så vis avsevärt minska flyktingströmmen till Europa, framför allt till Italien, via Medelhavet.

I praktiken innebar Maltadeklarationen bland annat att EU skulle ge 200 miljoner euro till en av två existerande regeringar i Libyen, premiärminister Fayez al Sarrajs FN-stödda regering i Tripoli. Pengarna skulle i första hand gå till den libyska kustbevakningen för att förhindra flyktingar från att ta sig till Europa samt till att stoppa migranter vid de södra landsgränserna.

Bara ett halvår senare hade antalet flyktingar som anlände till Italien minskat dramatiskt och det rapporterades om att flyktingarna måste hitta nya vägar för att nå Europa.

Överlåtandet av sökandet efter och räddningsarbetet av flyktingar och migranter åt den libyska kustbevakningen är den direkta orsaken till att antalet drunknade i Medelhavet

har ökat dramatiskt, hävdar forskningsgruppen Border Criminologies vid Oxfords universitet.

Faktum är att EU fortsätter att stödja och förstärka den libyska kustbevakningen för att den ska förhindra fler människor från att lämna Libyen eller pressa tillbaka dem innan de hinner nå för långt ut på havet.

INHUMANA VILLKOR I LIBYEN

Amnesty varnar dessutom för att flyktingar skickas tillbaka till länder där de riskerar tortyr eller far illa på annat sätt, som i Libyen där det råder totalt kaos och levnadsvillkoren för flyktingarna är inhumana.

Enligt Amnesty International har antalet personer som hålls inlåsta i Libyen mer än fördubblats under sommarmånaderna: från runt 4 400 i mars till mer än 10 000 personer, varav 2 000 kvinnor och barn, i slutet av juli. I princip alla dessa personer har fångats in ute på Medelhavet och transporterats tillbaka till Libyen av den libyska kustbevakningen, vilken har utrustats, utbildats och fortsättningsvis bärs upp av europeiska regeringar.

UNHCR menar att när antalet flyktingar som försöker ta sig till Europa nu sjunker borde de europeiska länderna lämna siffrorna därhän och fokusera på att ta ansvar och rädda liv.

På sistone har det påpekats att EU:s gemensamma migrationspolitik har fallit samman och det har målats upp två läger. Men eventuell diskrepans i EU:s gemensamma migrationspolitik finns enbart i retoriken, framför allt i tolkningen av solidaritetsbegreppet.

Ungerns premiärminister **Viktor Orbán** har talat om att solidaritet för honom handlar om att visa solidaritet mot sin egen nations folk, det vill säga det ungerska folket, och skydda dem från exempelvis invandring. Italiens inrikesminister och vice premiärminister Matteo Salvini från högerpopulistiska och främlingsfientliga partiet Lega är inne på samma linje.

När det gäller den faktiska politiken, som bygger på att trycka tillbaka de personer som försöker ta sig upp till Libyen från andra länder i Afrika eller stoppa dem som försöker ge sig iväg ifrån Libyen, där strider blossat upp på nytt under sommaren, är EU-politiken i grunden gemensam.

Att EU-länderna vänder bort blicken istället för att ta gemensamt ansvar för att rädda människoliv är inte värdigt. **A**

Text/Bild Margherita Zilliacus

KVINNO- DAG OCH KVINNO- KAMP I SENEGAL

"Me too" säger vi i Finland, Europa, USA... Men säger kvinnor det också i de länder där det skulle behövas som mest? undrade jag då jag i januari reste till Senegal.

Det visade sig att en del kvinnor i den relativt lilla staden Kafountine i Casamance, södra Senegal, hade hört om metoo-rörelsen och de höll med om att den skulle vara viktig också i Senegal.

Senegal är ett mycket patriarkalt samhälle där det nästan är självklart att män på olika sätt kan utnyttja kvinnor sexuellt: byta så kallade tjänster, köpa sexuella tjänster eller bara ta för sig i kraft av att vara just män. Stöd har patriarkatet bland annat i islam (mer än 90 % av Senegals befolkning är muslimer) men också i gamla sedvänjor.

Polygami i kombination med en patriarkal kultur i vilken familjen som institution är viktigare än både fosterland, äktenskap eller kvinno solidaritet gör att vägen till metoo är lång.

Men något händer också här.

I Casamance finns det sedan några år tillbaka organisationer som arbetar för fred och bekämpar våld mot kvinnor. Jag hade möjligheten att bekanta mig med organisationen Association Kafountinoise de lutte contre les violences faites aux femmes (AKLVF) som kämpar mot kvinnovåld. AKLVF är en aktiv, relativt ny kvinnoorganisation i den lilla fiskestaden.

STÖRTA PATRIARKATET

Jag deltog i ett av organisationens möten vars syfte främst var att upplysa om vad organisationen arbetar för. Mötet hölls i samband med en stor karneval och klart är att det här mötet inte samlade lika mycket människor som konserterna och dansuppförandena. Men det kom deltagare till mötet: minst trettiofem kvinnor och fyra män, droppade så småningom in i discot där mötet hölls. Vackra, prydliga och lugna – kanske lite trötta – vuxna kvinnor bänkade sig i en stor ring, de flesta var redan från förr medlemmar i föreningen.

AKLVF:s målsättning är radikal. De vill ingripa i och eliminera allt våld utövat mot kvinnor i staden Kafountine med omliggande 19 byar, samt skapa ett nätverk för alla som på något sätt, i en organisation eller privat, arbetar för samma mål. Till våld räknar de fysiskt, psykologiskt, sexuellt, och ekonomiskt våld.

Kvinnorna i organisationen drar sig inte för att säga att de vill störta patriarkatet och det är att våga säga mycket, för egentligen skulle det betyda att störta hela samhället. Verksamheten handlar mycket om upplysningsarbete: upplysning om kvinnors rättigheter, om förbud mot sexuellt våld, om förbud mot omskärelse av flickor, om hälsovård och sjukvård. Ibland handlar det om att alldeles konkret rycka ut och hjälpa våldsoffer berättar organisationens sekreterare **Amy Diatta**.

– Det händer att kvinnor kommer hem till mig för att söka skydd eller så ringer de eller någon granne. Då går jag och någon

annan från AKLVF hem till offret. Finns det anledning att befara fortsatt fysiskt våld tar vi med oss någon av våra få manliga medlemmar. Vi försöker också få tag på förövaren vare sig det är den äkta mannen eller någon annan. Offren för vi vid behov till sjukhuset, skaffar medicin åt henne och hjälper henne, om hon vill, att åtala våldsmannen. Men det gäller att handla diskret, påpekar Amy.

1.

RÄDDA FAMILJEN

I sina målsättningar framhåller kvinnoorganisationen uttryckligen att de inte försöker splittra familjer. Familjen är som sagt den starkaste institutionen i Västafrika och familjen är här inte en liten kärnfamilj utan en stor familj – ja, släkt – som omfattar en mängd människor som alla på ett sätt eller annat är knutna till och beroende av varandra. En organisation som försöker bryta ner familjemönstret, splittra familjen, är dömd att misslyckas. Det gäller att gå försiktigt fram i kampen mot patriarkatet.

Uppgiften att bekämpa patriarkatet utan att hota familjesammanhållningen ter sig som en nästintill omöjlig uppgift, tycker jag, men AKLVF tror det är möjligt. De vill inte bara störta patriarkatet utan också bidra till att lösa konflikter inom familjerna, fungera som förmedlare inom familjerna och på så sätt stärka dem, berättar Amy Diatta. Ingen lätt balansgång!

I varje kvarter i Kafountine, som i andra städer i Senegal, finns så kallade kvarterssystrar som ställer upp när kvinnor och barn behöver hjälp. Systrarna väljs av invånarna i kvarteret och de flesta av dem är på något sätt knutna till hälsovården eller förlossningskliniken i Kafountine, det vill säga de har professionell kunskap.

Kvarterssystrarna och de aktiva inom AKLVF försöker hjälpa med konkret och psykologiskt stöd men de låter alltid offret själv välja om hon vill polisanmäla förövaren eller inte. Ibland vill de det, ibland inte. Beslutet är inte lätt eftersom många våldtäkter i Senegal, som i Finland, sker inom familjen. Om din sväger våldtar dig innebär en polisanmälan givetvis en svår splittring av familjen.

PENGAR, PENGAR

För verksamheten behövs pengar – sjukvården är inte gratis, inte heller medicinerna. Kvarterssystrarna arbetar däremot gratis, där som här utför kvinnor mycket gratis arbete. Men det behövs pengar till transport, bland annat för att resa ut till byarna för informationstillfällen och för att resa till provinshuvudstaden för att få skolning.

Takorganisationen Les femmes pour la paix en Casamance, Kvinnor för fred i Casamance, hjälper ibland ekonomiskt, likaså privata, ofta utländska sponsorer, men pengarna räcker inte till allt. Framförallt drömmer föreningen om att få ihop pengar till ett skyddshem, berättar Amy Diatta, en plats där offren kunde återhämta sig eller gömma sig, för om våldet utförts inom familjen kan ju offret inte bli kvar hemma.

Under de senaste två åren har endast 32 fall av våldtäkter registrerats i Kafountine som har 40 000 invånare och det betyder att mörkertalet antagligen är stort. Våldtäkter inom familjen anmäls i regel inte, precis som fallet är hos oss.

– Men allt fler människor börjar känna till organisationens verksamhet och redan det har en förebyggande verkan och några män har nu också anslutit sig till organisationen, berättar Amy Diatta.

FEST OCH GLÄDJE

I början av mars får jag höra att kvinnorna ska demonstrera och festa på kvinnodagen. Inför festen ska jag köpa ett tyg och sy upp en klänning av det. På fester av olika slag visar kvinnor sin tillhörighet genom att klä sig i samma tyg och det ska också kvinnorna från AKLVF göra. Så jag inhandlar tyget.

Den åttonde mars möts en mängd kvinnor för att marschera genom staden längs med huvudgatan för att uttrycka sin vilja att arbeta mot våld mot kvinnor. De är många och de är fina i sina nya klänningar av samma men olikfärgat tyg.

Vi vandrar först genom centrum, sedan går vi till stadshuset där stadsdirektören tar emot oss, lyssnar och säger några antagligen välvalda, försiktiga ord. Dem förstår jag inte för här talar man djola, mandinka eller wolof, allt lokala språk.

Efter det drar tåget vidare ner till fiskehamnen. Kafountine lever främst på fiske och turism, båda två näringar med konsekvenser för kvinnorna. Bland de som ägnar sig åt fiske finns tusentals ensamma män som kommer från andra västafrikanska länder och bland turisterna finns förstås också många ensamma män. På grund av det här är prostitutionen utbredd, det sexuella våldet likaså och de föräldralösa eller åtminstone faderlösa barnen ovanligt många.

Men idag är det fest i hamnen. Flera hundra kvinnor i sina likadana klänningar lyssnar på sång, musik, tal och ställer frågor till stadsdirektören. Vi samlas kring stora fat och delar måltid med varandra och många kvinnor springer sedan upp på scen för spontana dansuppföranden. Inte en fest utan dans, budskapet må vara hur seriöst och viktigt som helst. **A**

2.

3.

I SENEGAL BOR NÄRMARE
16 MILJONER MÄNSKOR.

I LANDET TALAS 38 OLIKA
SPRÅK: FRANSKA ÄR DET
OFFICIELLA SPRÅKET,
WOLOF DET MEST TALADE.

I SENEGAL
FÖRVÄRVSARBETAR CA 37 %
AV ALLA KVINNOR OCH 68 %
AV ALLA MÄN

60 % AV KVINNORNA OCH
34 % AV MÄNNEN ÄR
ANALFABETER

I MEDELTAL HAR VARJE
KVINNA 4,8 BARN

POLYGAMI ÄR ALLMÄNT
FÖREKOMMANDE OCH
ACCEPTERAT

1999 FÖRBJÖDS VÅLDTÄKT
MEN DET ÄR FORTFARANDE
TILLÅTET INOM
ÄKTENSKAPET. SAMTIDIGT
FÖRBJÖDS SEXUELLA
TRAKASSERIER.

1999 FÖRBJÖDS OCKSÅ
KVINNLIK OMSKÄRELSE

2010 ANSÅG 60 % AV ALLA
KVINNOR ATT MAKEN
FORTFARANDE HAR RÄTT
ATT FYSISKT BESTRAFFA
SINA HUSTRUR

2010 GODKÄNDES EN
JÄMLIKHETSLAG VILKEN
INNEBÄR ATT 50 % AV
KANDIDATER I NATIONELLA
OCH LOKALA VAL SKA VARA
KVINNOR. I SENEGALS
PARLAMENT ÄR CA 40 %
KVINNOR

1. "Hemmet är inte kvinnans enda plats" står det på plakatet de här unga kvinnorna bär under demonstrationen 8.3.

2. På föreningsmötet sitter alla i ring, stämningen är öppen och avslappnad.

3. Kvinnodemonstration åttonde mars.

Text/Bild Margherita Zilliacus

MAIMOUNA SOW

ARBETAR MOT VÅLD

Maimouna Sow är aktivist. Hon är beslutsam, ivrig och hoppfull inför både sin egen och alla kvinnors framtid.

– Alla som hör till Association Kafountinoise de lutte contre les violences faites aux femmes (AKLVF) har säkert egna erfarenheter av något slag av våld, det är därför de väljer att bli aktiva, förklarar Maimouna. Det här gäller också henne själv förklarar hon.

Maimouna, mamma till fyra barn, har främst känt av det ekonomiska våldet: när hennes man avled fann hon sig hemlös, arbetslös, och utan allt slag av ekonomiskt stöd. Det var då hon började intressera sig för kvinnans utsatthet i samhället.

– En kvinna är sällan självständig. Är hon *gift* är hon beroende av mannen och måste lyda honom. En kvinna med barn och *utan* man är helt beroende av antingen sin egen familj eller sin före detta mans familj. Hur verkligheten då ser ut för henne beror helt på familjerna ifråga. För mig blev det mycket svårt efter som min mans familj tog ifrån mig både hus och hem, säger Maimouna.

Innan Maimouna gifte sig och fick barn studerade hon vid en yrkesskola för unga kvinnor, Satang Jabang. Hon var duktig och när skolan var slut anställdes hon som lärare i batik. Men så blev hon gravid, gifte sig och fastnade då i en vanlig kvinnofälla.

– Åh, så jag ångrar att det gick så! Jag hade ett arbete, var nästan självständig. Så tog självständigheten slut!

– Men arbetet i organisationen för bekämpande av våld har gett mig mycket: insikter, förståelse, medvetenhet och sammanhang. Eftersom min uppgift i föreningen är att ordna diskussioner och informationstillfällen för kvinnor möter jag många kvinnor och lär mig mer och mer om deras villkor. Ibland får jag också delta i kurser som till exempel nätverket Kvinnor för fred i Casamance anordnar, och då vidgas perspektiven ytterligare.

– Det är så viktigt för kvinnor att komma bort från hemmet ibland, säger Maimouna, och bland annat därför är det viktigt för flickor att utbilda sig. Kvinnor som är utbildade och har ett arbete kan lättare bryta med förtrycket och bli

självständiga och inte vara evigt beroende och utnyttjade av sina män.

Maimouna – som så många andra kvinnor, där som här – jobbar med föreningen och offer för våld både frivilligt och oavlönat.

– Nej, ingen betalar mig för mitt arbete, ingen betalar heller de så kallade kvarterssystrarna som hjälper utsatta kvinnor och barn. Inte heller har vi en budget för att kunna köpa telefonkredit, resa, ta en taxi eller "jakarta" – en motorcykel som fungerar som taxi.

Bland annat den här bristen på ekonomiskt stöd påtalade Maimouna vid den stora kvinnofesten den åttonde mars vars tema var just våld mot kvinnor. Då gick hon som den första upp på scen och ställde borgmästaren frågan när kommunen kan tänkas börja stöda det här viktiga arbetet. Svaret hon fick var artigt men innehöll inget konkret.

Tillsammans med Maimouna och föreningens ordförande **Aissatou Mame** kommer vi in på frågan om polygami. Först konstaterar de, lite automatiskt, att islam Wtillåter månggifte. När jag pressar dem lite erkänner de att knappt någon kvinna tycker om polygami, men vad kan man göra frågar de lite uppgivet och tillägger att månggifte kanske ändå är att föredra framom att mannen håller sig med älskarinnor.

Jag frågar Maimouna om hon med den erfarenhet hon har av kvinnoförtryck uppfostrar sina söner och döttrar enligt samma principer men svaret jag får är bara en suck och ett konstaterande att det inte är lätt att uppfostra söner i ett patriarkat.

– Här är allting svårt, men ingenting omöjligt säger Maimouna med den beslutsamhet som är så utmärkande för senegalesiska kvinnor. A

Skribenten är frilansjournalist med ett otal Senegalresor under de senaste tjugo åren

Text Minna Sell

KOLLEKTIVT ANSVAR

"SIMONE WEIL SAID THAT IF ONE SAW OTHERS AS ANOTHER PERSPECTIVE ON THE WORLD, AS ONE IS ONESELF, ONE COULD NOT TREAT THEM UNJUSTLY. THAT MEANS THAT WE MUST BE OPEN TO THE DISTINCTIVE VOICE OF OTHERS."

– RAIMOND GAITA, *A COMMON HUMANITY*, 1999

RÖRELSENA #METOO OCH #dammenbrister, samt andra liknande rörelser inom olika länder och grupper, tror jag har varit och är ett genombrott. Ett genombrott som möjliggör en ny och öppnare dialog. En dialog om en verklighet för grupper som inte tidigare haft en röst, en röst som nu nådde ut, som berörde, som lyssnades på. #Metoo startade i Hollywood, men sträckte sig snart till hela världen och alla branscher. Ingen lämnas oberörd för problemet är globalt. Och rösterna är globala. Det handlar om röster som berättar om allt: från fruktansvärda övergrep till "alldagliga" trakasserier på gatan, på arbetet och i hemmet. Dessa röster säger "stopp". Inget av det här är normalt och tystnaden kring detta måste brytas. Det har varit mäktigt och starkt att lyssna och att dela. Att en enad front ställt sig upp och sagt ifrån. Genom delandet har de strukturella problemen i samhället hittats.

Alla dessa röster har naturligtvis fått gensvar. Debatterna går heta, åsikterna virvlar. Många som identifierar sig som män känner sig kränkta; #inteallamän-grupper blir till som en motdemonstration. Diskussionen om kollektiv skuld kommer upp. Har alla

ANSVARET SKA
VARA GEMENSAMT
OCH MAKT UTÖVAS
BÄST KOLLEKTIVT.
VARKEN
PLANETEN ELLER
VÅRA HJÄRTAN
TÅL ATT VI
FORTSÄTTER LÅTA
INDIVIDUALISMEN
HÄRJA.

män en skuld i den nuvarande situationen? Eller läggs en orättvis börda på de män som aldrig gjort sig skyldiga till övergrepp? Jag skulle vilja säga att det handlar om en kollektiv skuld, men ännu mera om ett kollektivt ansvar. Ett kollektivt ansvar som ligger på alla som identifierar sig som män.

Filosofen Raimond Gaita talar om kollektiv skuld och skam samt kollektivt ansvar. Han menar att om en grupp har förtryckt en annan grupp människor så har gruppen ett kollektivt ansvar att tillgodogöra och be om ursäkt för det den har gjort. Också om en själv inte aktivt deltagit i diskrimine-

ring är en implicerad om en identifierar sig med den grupp som har diskriminerat – det är en del av identifieringen på gott och ont. Det finns olika sätt på vilka en kan vara skyldig; antingen för det en har gjort eller det en *underlåtit* sig att göra. Det här kan gottgöras antingen genom att be om ursäkt och förändra sitt beteende, genom att tala emot det som sker eller genom att diskutera fallet med auktoriteter som kan göra hållbar förändring, till exempel statsöverhuvuden.

Men det första steget är att *lyssna* på den som har blivit diskriminerad. En grupp som har diskriminerat kan aldrig ta på sig att göra förändring å den diskriminerade gruppens vägnar utan att lyssna. Förändring måste göras tillsammans, på lika villkor, genom dialog. Och den som blivit kränkt, diskriminerad, har rätt att vara arg. Den diskriminerande gruppen måste låta den andre få tala fritt då den delar sina upplevelser, den kan inte diktera tonen. Den grupp som stått för diskrimineringen behöver inte alltid nödvändigtvis hålla med allt som sägs. De kan känna att de som talar har fel på vissa punkter eller att de har gått för långt. Men de *måste lyssna*.

Genom att lyssna och förstå den andres synpunkt kan en som grupp inse sin skuld. Och det är precis genom den inlevelse med vilken en kränkning blir berättad som visar på hur viktig den är. Känslan är en viktig del för den mänskliga förståelsen av en situation. Genom känslorna kan en förstå den egna skulden. En kan känna skam, om det är så att en direkt varit implicerad, eller skuld om en varit med som en del av en grupp genom att inte göra motstånd mot ett system som är diskriminerande och destruktivt.

Känslan är viktig, för båda sidor, den visar på en verklighet. Det är också känslan som gör det kollektiva individuellt. Jag har en egen individuell skuld eller skam. Och således ett

individuellt ansvar inom det kollektiva genom att identifiera mig med en viss grupp. Och då en har förstått detta måste felet gottgöras. Både genom att be om ursäkt och genom att aktivt förändra strukturer som förtrycker. Genom ursäkten visar en att den andre har rätt till sin känsla, att denna har blivit kränkt och förtryckt, men att denna nu har blivit lyssnad på, dennas smärta blivit tagen på allvar. Men bara en ursäkt räcker inte för full moralisk förståelse. Sedan måste saker också förändras. Det börjar genom dialog, en diskussion om vad det är som behövs för förändring. Dessa två element behövs: att be om förlåtelse för det som varit och att sedan se framåt och förändra.

Om man ser på det som skett genom #metoo tror jag att vi är på väg åt rätt håll. Visst har det kommit mycket kritik och ibland har det verkat som om det går bakåt och i fel riktning. Men det har också lett till en dialog, en diskussion och, skulle jag vilja säga, till flera interna dialoger och rannsakingar. Röster som förr varit tysta har hörts, hörts högt, och jag hoppas och tror att de kommer att spridas så att allt flera röster hörs, globalt. Jag tror att förändring redan skett och att ännu mera står bakom knuten. Jag hoppas att alla tar sitt kollektiva ansvar för förändring. A

Text **Martina Moliis-Mellberg**

Bild **NRK**

DAMNED IF YOU DO...

TVÅ MÄN OCH en kvinna sitter vid ett bord på en finare restaurang. Den ena mannen ifrågasätter kvinnans kompetens genom att ställa en fråga gjord för att sätta dit henne, en fråga han tror att hon inte kan svaret på. När hon svarar korrekt och irriterat frågar om det är något mer han undrar suckar han djupt och säger: "Det var bara en fråga. Bli inte hysterisk."

Scenen utspelar sig i fotbollsserien Hemmaplan (Heimebane, Norge 2018) som tar oss till den norska västkusten och industriorten Ulsteinvik där herrfotbollslaget Varg IL spelar

sina hemmamatcher. Efter några år i de lägre divisionerna är klubben åter i elitserien, men bara två veckor före premiären kollapsar lagets huvudtränare. Toppspelaren och assisterande tränaren Michael Ellingsen (**John Carew**) ser sin chans att ta över jobbet och få en saftig löneförhöjning på köpet.

Föreningens sportchef Espen Eide (**Morten Svartveit**) väljer istället Helena Mikkelsen (**Ane Dahl Torp**) som har vunnit tre raka seriemästerskap med damlaget Trondheims-Ørn men ständigt blir nedvärderad för

att hon "tränar tjejer som har fotboll som hobby". Helena blir Norges första kvinnliga elitserietränare och reaktionerna är de väntade. Hon saboteras, misstros, avfärdas, hotas och bespottas. Mottagandet talar sitt tydliga språk: Helena beträder helig mark, hon som kvinna har inget där att göra. På läktaren får hon gärna sitta men hon ska inte tro att hon vet något om "riktig" fotboll. Om hon inte förstår att självant lämnat jobbet så är det hennes ansvar att bevisa sin kompetens, inte samhällets ansvar att stötta henne. Men hur är det när Helenas telefon

fylls med meddelanden om hur hon är ett PR-trick, förtjänar att våldtas, borde ta livet av sig eller dödas. Vems ansvar är det?

Likt amerikanska Friday Night Lights är det här en dramaserie där sporten simultant står i centrum och förpassas till periferin. Hemmaplan handlar väldigt mycket om fotboll, men mindre om sporten i sig och mer om människors relation till den och till varandra genom den. Ulsteinvik är en liten by sammansvetsad av kärleken till Varg och hatet till de rivaliserande klubbarna. Här går alla på hemmamatcherna, här vet alla vem som spelar, vem som tränar och hur det går för laget. Det är bortom intresse; det är en livsstil, nästintill en förutsättning för tillvaron i Ulsteinvik.

Men trots att laget är allas angelägenhet har människorna på den lilla orten väldigt olika syn på ansvarsfördelning. För supporterklubben är ansvar att sitta på läktaren och heja och älska både genom vinst och förlust, att inte kappvändarmässigt ta åt sig äran när det går bra och vända ryggen till när det går dåligt. Med-

gångssupporter är kanske det fulaste en kan bli kallad. Ändå är det samma supportrar som planerar att lämna läktaren i 82:a minuten under matchen mot Odd, i protest mot hur klubben har spelat under Helenas ledning. Huvudsponsorn Bjørn O. Tangsrud (**Bjarte Hjelmeland**) är ännu värre. Han håller brandtal om att Varg för fan inte spelar för mindre än vinst, för att fem minuter senare hoppas på förlust om det betyder att Helena avgår som tränare.

Helena vet att hon som kvinna under inga omständigheter får visa känslor, men blir likväl bestraffad även för det motsatta. "Fotboll handlar om känslor" får hon höra, och ifrågasätts för att hon inte blir märkbart arg när laget förlorar. "Jag kan inte visa det, för då förlorar jag", svarar hon bara, och de som vet förstår vad hon menar. En kvinna med känslor är hysterisk, en kvinna utan är en bitch.

I den senaste US Open-finalen ansåg sig tennisstjärnan **Serena Williams** ha blivit orättvist bestraffad av domaren **Carlos Ramos** och skällde ut honom mitt under pågående match. Utbrottet resulterade i en ny bestraff-

ning och efteråt handlade mycket av mediabevakningen om hur Williams hade tappat fattningen. Tennislegenden **Billie Jean King** skrev på Twitter: "When a woman is emotional, she's 'hysterical' and she's penalized for it. When a man does the same, he's 'outspoken' & there are no repercussions." Det råder ingen tvekan om att Williams överreagerade, men poängen här är att manliga tennisspelare gör det hela tiden. De skriker och svär och kastar racketar och vattenflaskor. Ibland bestraffas de men oftast inte.

Helena vet att reglerna inte är de samma för henne. Hon vet att hon i sina kritikers ögon är ansvarig både för vad hon gör, vad hon inte gör och vad som görs mot henne. **A**

*Skribenten är kulturskribent,
filmkritiker och författare*

Text Roxanna Fellman

Individualismen triggas kapitalismen att sträcka ut sina händer och trycka på min kropp

Att trycka ut den egna tanken ur mig om att jag verkligen har en egen röst

En röst som kan bestämma över händerna

Och om rösten inte bär så

Är det viktigt att minnas vad rösten inte säger

Om rösten inget säger om rösten skriker eller om rösten håller nån annan kär så

är det dags att ta sitt ansvar som händer

Att röra sina händer bortåt åt en riktning som kan lyssna och ta bort händerna ur öronen och kapa av banden till att låtsas stänga av sitt ansvar

Vem har lärt dig att sluta bry dig när du sträcker ut dina händer Och dina händer rör Snickers patukoita i köttbutiken och musiken dunkar Antti Tuisku vill att du ska twerka och händerna som slänger choko på dig och vem är det som har lärt dig att twerka för händerna? Vem är det som har lärt folk att klämma och röra och kasta ord om kroppen och vissa rörelser vem är det som lär vem är det som lär en i lågstadiet att dansa med magtopp magdans inför pojkarna varför säger ingen emot när händerna kommer Vem har händerna tillträdde till Varför är händerna där där där där i buskarna hem väntar händerna på dig som twerkat med hopp om att få Snickers och du tror på Snickers och du säger att kapitalismen triggas dig att röra din individualism inför mig i din blottarjacka

Och jag tackar

För så har jag blivit lärd

Läroplanen i lågstadiet lärde mig att ta ansvar medan händerna fortsättningsvis slänger Snickerspatukoita

Men när ska händerna få gå i läroplan och få direktiv om att hålla händerna i sitt gemensamma ansvar?

Skribenten är estradpoet och vinnare av Arvid Mörne-tävlingen 2018

Text Ylva Perera

Bild Vanessa Forstén

VÄLKOMMEN, VILHELMINA!

Astras nya chefredaktör **Vilhelmina Öhman** är bekant med och för tidskriften som skribent och tidigare styrelseordförande. De senaste åren har hon bott i Helsingfors och studerat nordisk litteratur, återupplivat och drivit kulturtidskriften Kontur, samt skrivit kritik, journalistiska texter och skönlitteratur. Efter årsskiftet tar hon officiellt över posten som chefredaktör för Astra efter **Nina Nyman**, som går över till att på heltid skriva sin doktorsavhandling i genusvetenskap.

En hurdan tidskrift önskar du att Astra ska vara under ditt redaktörskap?

Jag upplever att jag har stora skor att fylla efter Nina Nymans chefredaktörskap. Jag vill bevara hennes arbete men ändå lägga min egen prägel på tidskriften. Jag är glad att få ta ASTRA till sitt nya sekel.

Jag strävar efter att tidningen fortsättningsvis ska vara tillgänglig för många läsare oberoende klass, ålder, tidigare kunskap om feminism eller funktionsvariation. Med vår art director (AD) **Nina Grönlund** försöker vi göra tidskriften mer tillgänglig för personer med synnedsättning.

Jag strävar också efter att tidskriften ska vara känslig för nya frågor och öppen för spännande dialoger mellan olika feministiska grenar och att ASTRA de kommande åren ska nå ut till feminister i våra nordiska grannländer. Men trots att jag säger att vi strävar efter att vara känsliga för nya feministiska frågor betyder det inte att vi ska lämna de feministiska frågorna som har flera år på nacken. Bara för att någon feministisk fråga förknippas med till exempel 70-talet betyder det inte att den inte gynnas av att ses på ur nya synvinklar.

Hur upplever du att feminismen i Finland mår just nu?

Alltså rätt bra vid det här tillfället. Det går åtminstone i rätt riktning. Statsminister Sipiläs påstående att män och kvinnor i

Finland är jämställda fick direkt starkt mothugg från genusvetare. Feministiska partiet gjorde ett bra första år, Feministiskt forum (FemF) får fler besökare år efter år och mediernas rapportering om till exempel våldtäkter har blivit mer medveten. Metoo-rörelsen hade, som i många andra länder, en stor inverkan på det offentliga samtalet och det offentliga medvetandet och ledde också till att arbetet att förebygga sexuella trakasserier och sexuellt våld fick utökat ekonomiskt understöd... Kan det komma en backlash? Det kanske vi redan har sett med incel-rörelsen under den gångna sommaren, men jag tror vi kanske är förberedda på en eventuell backlash.

Jag önskar dock se en mer intersektionell feminism i det offentliga samtalet, i politiken, i de feministiska rörelserna. Mer diskussioner om klass och etnicitet och att fler icke-vita personer skulle vara aktiva i kommunal- och rikspolitiken.

Under ditt första chefredaktörsår har vi riksdagsval. Vilka är de mest pressande frågorna för feminister rent politiskt?

Den absolut viktigaste och mest akuta frågan just nu är att få till stånd en förnyelse av translagen och att transpersoners mänskliga rättigheter och självbestämmanderätt ska respekteras. Fortfarande fortsätter den finska staten tvångssterilisera transpersoner vid könskorrigering. Finland har upprepade gånger kritiserats för detta och ifjol slog FN och Europadomstolen fast att lagen kränker de mänskliga rättigheterna. Transpersoner ska få sina rättigheter uppfyllda, sina röster hörda och sitt välmående taget på allvar.

Den andra mest pressande frågan är att förnya Finlands sexualbrottslagstiftning och införa en samtyckeslag. Att samtyckeslagen kommer att komma till Finland förr eller senare är ett faktum. Den finns redan i Belgien, Cypern, Irland, Luxemburg, Storbritannien, Tyskland, Island, Sverige och även på Irland. Dessutom diskuterar flera andra länder ett eventuellt införande. Då är förr bättre än senare.

Förutom riksdagsvalet ska den omdebatterade social- och hälsovårdsreformen träda i kraft den första januari 2019. Finland har rykte om sig att ha en välutvecklad och trygg förlossnings- och prematurvård, men samtidigt har antalet förlossningsenheter halverats de senaste 25 åren och förlossningar utanför sjukhusenheter har ökat kraftigt. Det ser ut som om vi kommer att få en mer ojämlik och segregerad vård efter reformen och som vanligt bortses kvinnors hälsa. Därför är det angeläget för feminister att lyfta upp barnmorskors och sjukvårdares allt mer pressade arbetssituation och mående samt vikten av att vi har en välfungerande förlossningsvård (för i helvete!).

Det finns förstås många andra viktiga frågor, men de här är de mest brännande som redan borde ha åtgärdats, och jag ser fram emot att lyfta upp dem i ASTRA.

Hur gör du feminism i din vardag?

Rent personligen genom att skapa gränser när det kommer till tid och arbete. Det går inte att aktivister och feminister bränner ut sig själva. Så för att klara av att föra en kamp måste vi rå om oss själva och om varandra. Det är extremt viktigt.

Astras läsare är allt från tonåriga queerfeminister till pensionerade kvinnosakskämpar. Hur tänker du göra för att nå allihop?

Vi kommer att fortsätta med teman – det har visat sig vara populärt. När vi hittar bra teman, som kan tolkas på många olika sätt, får vi in artiklar med många olika infallsvinklar som bredvid varandra skapar ett intressant samtal mellan olika åldrar och olika feministiska vågor.

Sedan tror jag också att tonåriga queerfeminister kan ha mycket att lära av pensionerade kvinnosakskämpar och att pensionerade kvinnosakskämpar har mycket att lära av tonåriga queerfeminister. Då hoppas jag att ASTRA kan fungera som en länk mellan dem. **A**

*Intervjuaren är ordförande för styrelsen för
Utgivarföreningen för tidskriften Astra*

VILHELMINA ÖHMAN

BOR... i Alphyddan i Helsingfors.

LÄSER... just nu noveller av Madeleine Bourdouxhe och brev av Karin Boye.

TITTAR PÅ... härnäst dokumentären om Silvana Imam.

LYSSNAR PÅ... liris Viljanen, Frida Hyvönen, St Vincent, Sarah Klang, Benjamin Clementine, Wildbirds & Peacedrums, Beach House, El Perro del Mar...

DANSAR TILL... det mesta. Även till tystnaden.

ÄR ARG PÅ... att vårt samhälle är byggt på ägande.

BEUNDRAR... kvinnorna i min vardag.

DRÖMMER OM ATT INTERVJUA... Rosa Luxemburg (om hon ännu levde), Sara Stridsberg, Nina Björk, Liv Strömquist, Ida Östensson och Roxane Gay.

ÄR NYFIKEN PÅ... hur arbetet med ASTRA kommer att bli!

BESKRIVER ASTRA MED TRE ORD SOM... normkritisk, dialogisk och otämjbar.

VILL DU MEDVERKA I ASTRA?

VI LETAR HELA TIDEN EFTER NYA SKRIBENTER, ILLUSTRATÖRER OCH FOTOGRAFER.

SKICKA ETT MAIL TILL astra@astra.fi OCH BERÄTTA OM VAD DU VILL GÖRA.
OM DU HAR ARBETSPROV, EN HEMSIDA ELLER EN PORTFOLIO
FÅR DU GÄRNA BIFOGA ELLER LÄNKA!

Hans Ruin-essätävlingen 2019

Nu ordnar vi den sjunde Hans Ruin-essätävlingen. Tävlningen är ett samarbete mellan Svenska kulturfonden och de finlandssvenska kulturtidskrifterna Ad Lucem, Astra, Finsk Tidskrift, Horisont, Ikaros, Ny Tid och Nya Argus.

En god essä?

Essän är stilistiskt njutbar. Essän är mer personlig än den ordinära vetenskapliga prosan, mer lärd än den rena skönlitteraturen och mer eftertänksam än den utpräglade journalistiken.

Regler

Din essä ska vara skriven på svenska, tidigare opublicerad, cirka 3-10 sidor och max 22 000 tecken.

Pris

Första pris i essätävlingen är 4 000 euro, andra pris 3 000 euro och tredje pris 2 000 euro.

Så här deltar du

Sänd ditt bidrag **senast den 18 mars 2019** anonymt till:

"Hans Ruin-tävlingen"
Svenska kulturfonden
PB 439
00101 Helsingfors

Bifoga dina kontaktuppgifter i ett separat och slutet kuvert.

Läs mera om tävlingen på www.kulturfonden.fi.

PRENUMERERA!

*Vill du prenumerera på
ASTRA eller ge någon en
gåvoprenumeration?*

Gå in på:
astra.fi

Eller skicka blanketten
nedan till adressen:
Tidskriften Astra
Tallbergsgatan 1/175
00180 Helsingfors, Finland

Skicka e-post till
adressen:
pren@astra.fi

JAG VILL:

- ☐ Prenumerera
- ☐ Ge tidningen i present
- ☐ Göra en adressändring

VÄLJ PRENUMERATION (4 nr.)

☐ Donationsprenumeration	80€
☐ FINLAND	45€
☐ Studerande/Pensionär/Arbetslös	35€

☐ ÖVRIGA NORDEN	52€
☐ Studerande/Pensionär	45€

☐ ÖVRIGA VÄRLDEN	55€
☐ Studerande/Pensionär	50€

GÅVOPRENUMERATION (4 nr.)

(för dig som är prenumerant)

☐ FINLAND	35€
☐ ÖVRIGA NORDEN	45€
☐ ÖVRIGA VÄRLDEN	50€

SKICKA TIDNINGEN TILL:

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

BETALARE:

(behövs bara om uppgifterna är andra än ovan)

Förnamn:
Efternamn:
Gatuadress:
Postnummer:
Ort:
Telefon:
E-post:

ORDLISTA

APARTHEID: Rasåtskillnadspolitik.

Oftast avser man med termen den politik som fördes i Sydafrika från 1948 och in på 1990-talet.

BATIK: Ett sätt att färga tyg.

GATED COMMUNITIES: "Grindsamhällen", bostadsområden eller bostadskomplex som är ingärdade och dit ett fåtal bara kan röra sig.

INDIVIDUALISM: När individens intressen sätts före gruppens.

KAPITALISM: Ett ekonomiskt system där (privat) ägande är det centrala.

MENSKONSTNÄR: Konstnär som har mens som material och/eller motiv för sin konst.

MIKROAGGRESSION: Med mikroaggressioner avses vardagliga utsagor och handlingar som diskriminerar personer ur marginaliserade grupper.

NYLIBERALISM: En ideologi som förespråkar att statens roll i samhället minskar, framförallt när det gäller resursfördelning.

PARADIGMSKIFTE: När det som varit det viktiga, sanna eller centrala inom en vetenskapsgren byts, till exempel genom att ny forskning motbevisar gammal kunskap.

PATRIARKAT: Ett hierarkiskt samhällstyre där mannen ses som norm.

SNICKERS PATUKOITA: Snickers stänger.

TRIGGA: Från engelskans trigger. När något skapar en obehaglig känsla, ofta för att det påminner om en tidigare obehaglig situation.

VIT FEMINISM: Ett begrepp som används för att beskriva en typ av feminism (främst hos feminister som är just vita) där man är omedveten om sin egen maktposition och återskapar rasistiska strukturer. Eller så är man medveten om sin maktposition och väljer att använda den för att gynna sig själv under en feministisk täckmantel.

VILL DU MEDVERKA I ASTRA?

VI LETAR HELA TIDEN EFTER NYA
SKRIBENTER, ILLUSTRATÖRER OCH
FOTOGRAFER.

SKICKA ETT MAIL TILL
astra@astra.fi OCH BERÄTTA OM VAD DU
VILL GÖRA. OM DU HAR ARBETSPROV, EN
HEMSIDA ELLER EN PORTFOLIO
FÅR DU GÄRNA BIFOGA ELLER LÄNKA!

ASTRA NU
OCKSÅ
SOM PODD!

LYSSNA PÅ:
[ASTRA.FI/BLOG/PODCAST](https://astra.fi/blog/podcast)

ASTRA
OCKSÅ
DIGITALT.

MERA INFO:
[ASTRA.FI](https://astra.fi)

ANNONSERA
I ASTRA

HELSIDA:	350	EURO
1/2 SIDA:	200	EURO
1/4 SIDA:	100	EURO
1/6 SIDA:	50	EURO

ASTRA ges ut med stöd av: Konstsamfundet, Oskar Öflunds stiftelse, stiftelsen för Tre Smeder, Svenska kulturfonden och Centret för konstfrämjande.

**KLIMATKRISEN ÄR
EN ANSVARSFRÅGA,
OCH DEN HANDLAR OM
MAKT. DEN HANDLAR OM
MAKTOBALANS MELLAN DE
SOM ORSAKAR UTSLÄPPEN
OCH DE SOM DRABBAS
AV KONSEKVENSERNA. DEN
HANDLAR OM MAKTEN ÖVER
DE BERÄTTELSE VI LÄR OSS
– OM VEMS SKULDEN OCH
ANSVARET ÄR, OM HUR DET
GÅR ATT SKAPA FÖRÄNDRING.
OCH DET HANDLAR OM VÅR
FÖRMÅGA ATT UTÖVA MAKT
TILLSAMMANS.**

